

ΑΝΩΤΕΡΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ
ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

ΡΟΔΙΤΗ ΧΑΡΙΣΤΟΥΛΑ
Α.Μ. 7850

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΜΑΝΙΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΜΕΡΟΣ Ι: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1 Εισαγωγή.....	4
-------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΕΝΝΟΙΑ & ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

2.1 Το Εισόδημα των Επιχειρήσεων.....	6
2.2 Ιδιαίτερες Διατάξεις για το Εισόδημα των Επιχειρήσεων.....	7
2.3 Το Εισόδημα των Νομικών Προσώπων.....	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ & ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

3.1 Ακαθάριστο Εισόδημα.....	11
3.2 Προσδιορισμός του Ακαθάριστου Εισοδήματος.....	11
3.3 Προσδιορισμός του Καθαρού Εισοδήματος.....	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ 6 ΤΟΥ Ε.Γ.Λ.Σ. «ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ»

4.1 Εισαγωγή.....	19
4.2 60: Αμοιβές & Έξοδα Προσωπικού.....	20
4.3 61: Αμοιβές & Έξοδα Τρίτων.....	21
4.4 62: Παροχές Τρίτων.....	21
4.5 63: Φόροι – Τέλη.....	22
4.6 64: Διάφορα Έξοδα.....	23
4.7 65: Τόκοι & Συναφή Έξοδα.....	24
4.8 66: Αποσβέσεις Παγίων στο Λειτουργικό Κόστος.....	25
4.9 68: Προβλέψεις Εκμεταλλεύσεως.....	26

ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ 30 «ΠΕΛΑΤΕΣ» & 31 «ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ»

5.1 Λογαριασμός 30 «Πελάτες».....	28
5.2 Το Πρόβλημα της Δομής του Λογαριασμού «Πελάτες».....	30
5.3 Λογαριασμός 31 «Γραμμάτια Εισπρακτέα».....	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΠΕΛΑΤΕΣ

6.1 Ασφαλείς, Επισφαλείς & Ανεπίδεκτοι Είσπραξης Πελάτες.....	33
6.2 Εγγραφές Τακτοποίησης Επισφαλών & Ανεπίδεκτων προς Είσπραξη Πελατών.....	37
6.3 Επισφαλείς & Ζημιές Επισφαλών Πελατών.....	38

6.4 Λογιστικός χειρισμός των Επισημασμένων Πελατών.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ	
7.1 Σχηματισμός Πρόβλεψης για Απόσβεση Επισημασμένων Απαιτήσεων	42
7.2 Προβλέψεις για Απώλειες από Επισημασμένους Πελάτες.....	45
7.3 Υπολογισμός των Προβλέψεων έναντι Επισημασμένων Απαιτήσεων	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ	
8.1 Αποσβέσεις Επισημασμένων Απαιτήσεων.....	48
8.2 Ξένες Νομοθεσίες για τις Επισημασμένες Απαιτήσεις	49
8.3 Οι Ισχύουσες Διατάξεις από την 01/01/2005.....	49
8.4 Οι Ισχύουσες Διατάξεις για τις Ανώνυμες Χρηματιστηριακές Εταιρείες	51
8.5 Οι Ισχύουσες Διατάξεις για τις Εταιρείες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων.....	52
8.6 Οι Ισχύουσες Διατάξεις για Επισημασμένες Απαιτήσεις από 01/01/2003 – 31/12/2004	52

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι αποσβέσεις επισφαλών απαιτήσεων είναι ένα θέμα που απασχολεί το σύγχρονο λογιστή σε έντονο βαθμό τόσο από φορολογική, όσο και από λογιστική παρακολούθηση.

Η λογιστική ως εφηρμοσμένη επιστήμη που απεικονίζει με ακρίβεια όλες τις οικονομικές πράξεις και την οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων, δε μπορούσε να παραμείνει στα περιορισμένα πλαίσια της απλής απαρίθμησης αριθμών. Έπρεπε να εκσυγχρονιστεί για να μπορέσει να παρακολουθήσει τους ασύλληπτους οικονομικούς χειρισμούς των σημερινών επιχειρήσεων, οι οποίες κάτω από το διεθνή οξύ ανταγωνισμό, είναι υποχρεωμένες να αναπροσαρμόζονται προκειμένου να επιβιώσουν. Έπρεπε να ανακαλύψει τρόπους απλούς αλλά ακριβείς, τρόπους που με ανάλογη κωδικοποίηση θα μπορούσαν από τη μια πλευρά να μηχανοποιήσουν την εργασία, και από την άλλη να δώσουν στο λογιστή τις απαραίτητες πληροφορίες. Πρέπει ακόμα να βρεθούν συστήματα καταχώρησης των οικονομικών πράξεων, τέτοια ώστε να είναι από όλους κατανοητά.

Όπως είναι γνωστό, η λογιστική καταρχήν εγγράφει γεγονότα πραγματοποιημένα. Όμως, η σύνεση που πρέπει να διέπει τις λογιστικές ενέργειες αποβλέποντας στη διασφάλιση την απομάκρυνση από αυτήν την τακτική όταν πιθανολογείται ότι στο προβλέψιμο μέλλον θα επέλθουν κάποια ζημιογόνα γεγονότα ή θα πραγματοποιηθούν έξοδα πέρα από τα συνηθισμένα λειτουργικά ή θα προκύψουν υποτιμήσεις ενεργητικών ή υπερτιμήσεις παθητικών στοιχείων. Σ' αυτές τις περιπτώσεις θεωρείται φρόνιμο η επιβάρυνση των αποτελεσμάτων χρήσεως να γίνεται όχι όταν πραγματοποιηθεί το δυσμενές γεγονός αλλά όταν διαφανεί η πιθανή πραγματοποίησή του. Αυτή η επιβάρυνση επιτυγχάνεται με το σχηματισμό προβλέψεων.

Κατά το Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο «Πρόβλεψη είναι η κράτηση ορισμένου ποσού που γίνεται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού της οικονομικής μονάδας σε βάρος του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης ή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως. Η κράτηση αυτή αποβλέπει στην κάλυψη ζημιάς ή εξόδων ή ενδεχόμενης υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού, όταν κατά την ημέρα

συντάξεως του ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους, χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθος τους ή ο χρόνος πραγματοποίησεως ή και τα δύο».

Τα πιθανά γεγονότα που μπορούν να προκαλέσουν το σχηματισμό προβλέψεων είναι ποικίλα. Μερικά από αυτά θα δούμε στις επόμενες σελίδες.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1 Εισαγωγή

Όπως προαναφέρθηκε σκοπός αυτής της εργασίας είναι η ανάλυση των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων από φορολογική και λογιστική παρακολούθηση. Η ανάλυση μας θα ξεκινήσει με τον προσδιορισμό του ακαθάριστου και καθαρού εισοδήματος. Ο λόγος που γίνεται πρώτα αυτή η ανάλυση, είναι γιατί οι αποσβέσεις επισφαλών απαιτήσεων είναι δαπάνες που εκπίπτουν από το ακαθάριστο εισόδημα.

Επίσης θα γίνει μια μικρή αναφορά της ομάδας 6, δηλαδή των δαπανών που εκπίπτουν από το εισόδημα. **Δαπάνη** είναι η διαδικασία ή η ενέργεια πραγματοποίησης του κόστους ή του εξόδου, καθώς και η χρηματική του έκφραση. Στον όρο δαπάνη περιλαμβάνονται:

- Η συγκεκριμένη διαδικασία ή ενέργεια πραγματοποίησης του κόστους ή του εξόδου, όπως π.χ. αγορά παγίου, αγορά εμπορευμάτων, υπηρεσιών, κλπ., και
- Η χρηματική έκφραση της δαπάνης, όπως π.χ. η δαπάνη κτήσεως ενός παγίου είναι 1.800,00€, που αναλύεται σε τιμή αγοράς 1.450,00€, φόρους και δασμούς 200,00€ και λοιπές δαπάνες (ασφάλιστρα, μεταφορικά, κλπ.) 150,00€.

Η έννοια της δαπάνης είναι ευρεία, περιλαμβάνει, δηλαδή, και το κόστος και το έξοδο.

Κόστος είναι η διάθεση αγοραστικής δύναμης, για την απόκτηση αγαθών (υλικών και άυλων) ή υπηρεσιών, με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους για να πραγματοποιηθούν έσοδα από πωλήσεις. Κόστος αποτελεί η αγορά επίπλων, μηχανημάτων, δικαιώματος χρήσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας, πρώτων υλών,

διαφόρων υπηρεσιών, κλπ. Το κόστος αποτελεί στοιχείο του ενεργητικού μέχρις ότου το αγαθό ή η υπηρεσία να πωληθεί. Με την πώληση του μετατρέπεται σε έξοδο.

Έξοδο είναι το κόστος που εκπνέει μέσα σε μια διαχειριστική χρήση και βαρύνει τα έσοδα της χρήσεως. Έξοδο αποτελούν, το κόστος των αγαθών που πωλούνται, οι αμοιβές του διοικητικού προσωπικού, οι δαπάνες πωλήσεων κλπ. Τα έξοδα διακρίνονται:

■ Ανάλογα με το σκοπό τους:

- *Οργανικά έξοδα:* είναι αυτά που αναφέρονται στην ομαλή εκμετάλλευση της χρήσεως και σχετίζονται με τα οργανικά έσοδα για τον προσδιορισμό του οργανικού αποτελέσματος.
- *Ανόργανα έξοδα:* είναι εκείνα που δεν αναφέρονται στην ομαλή εκμετάλλευση της χρήσεως και δεν σχετίζονται με τα οργανικά έσοδα για τον προσδιορισμό του οργανικού αποτελέσματος.

■ Ανάλογα με την ενσωμάτωσή τους ή μη στο λειτουργικό κόστος:

- *Ομαλά έξοδα:* είναι εκείνα που ενσωματώνονται στο κόστος των διάφορων λειτουργιών της επιχειρήσεως με τη μορφή που προϋπάρχουν, δηλαδή τη μορφή του κόστους, επειδή βρίσκονται σε ομαλή σχέση με το έργο που παράγεται από τις λειτουργίες αυτές.
- *Ανώμαλα έξοδα:* είναι εκείνα που δεν ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος, επειδή δεν βρίσκονται σε ομαλή σχέση με το έργο που παράγεται.

Διαγραμματική παρουσίαση λειτουργίας του λογαριασμού «Έξοδα – Δαπάνες»:

Χρέωση	Λογαριασμός εξόδου	Πίστωση
Αρχίζει με χρέωση με: την πραγματοποίηση του εξόδου (άσχετα αν πληρώθηκε ή οφείλεται) ή με οποιαδήποτε αύξηση		Ακολουθεί πίστωση από: τη μεταφορά του σε άλλο λογαριασμό εξόδου ή μεταβατικό ή οποιαδήποτε άλλη μείωση του, τη μεταφορά του σε λογαριασμό εκμεταλλεύσεως, τη μεταφορά του στο λογαριασμό αποτελέσματα χρήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΝΝΟΙΑ & ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

2.1 Το Εισόδημα των Επιχειρήσεων

Ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις¹ είναι το κέρδος που αποκτά από ατομική ή εταιρική επιχείρηση εμπορική, βιομηχανική ή βιοτεχνική από την άσκηση οποιουδήποτε κερδοσκοπικού επαγγέλματος, το οποίο δεν υπάγεται στα ελευθέρια επαγγέλματα που αναφέρονται στο άρθρο 48 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.).

Πιο συγκεκριμένα ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις θεωρείται:

- Το εισόδημα που αποκτάται από την άσκηση δραστηριότητας μιας επιχείρησης η οποία δραστηριοποιείται στην αγοραπωλησία ακινήτων.
- Η απόκτηση ωφέλειας η οποία πραγματοποιείται από οργανωμένη επιχείρηση πώλησης οικοπέδων ή αγροτεμαχίων, τα οποία προέρχονται από εδαφικές εκτάσεις της επιχείρησης, που βρίσκονται εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως, δήμου ή κοινότητας, οι οποίες έχουν καταταμηθεί ή ρυμοτομηθεί.
- Τα ποσά που καταβάλλονται ως μέρισμα ή αμοιβή στα μέλη τους οι συνεταιρισμοί που έχουν η σύστασή τους είναι νόμιμη.
- Τα κέρδη που αποκτούνται από εργασίες παρεπόμενες που πραγματοποιούνται από την επιχείρηση παράλληλα με τον κύριο σκοπό της.

¹ Επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί και οποιαδήποτε μεμονωμένη ή συμπτωματική πράξη που αποβλέπει στην επίτευξη κέρδους, καθώς και η πώληση μέσα σε δύο χρόνια από την απόκτηση εξ' επαχθούς αιτίας εδαφικών εκτάσεων που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως και έχουν μεγάλη αξία.

- Η επιχειρηματική αμοιβή του ομόρρυθμου εταίρου και του κοινωνού, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 10.
- Ο μισθός που καταβάλλει η ανώνυμη εταιρία στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της, για τις υπηρεσίες που παρέχουν βάσει ειδικής σύμβασης μίσθωσης εργασίας ή εντολής, εφόσον για τις υπηρεσίες αυτές τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι ασφαλισμένα σε οποιονδήποτε φορέα ασφάλισης, εκτός του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο.
- Θεωρείται ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις και η αυτόματη υπερτίμηση του πάγιου κεφαλαίου πραγματοποιείται και χρησιμοποιείται στην επιχείρηση, καθώς και η υπερτίμηση που δεν πραγματοποιήθηκε, εφόσον αυτή έχει περιληφθεί στην απογραφή.
- Οι οριζόμενοι από την παράγραφο 4 του άρθρου 25 τόκοι.
- Οι αποδόσεις από συμβάσεις ή πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων που πραγματοποιούν επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. Ως παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα θεωρούνται τα χρηματοοικονομικά μέσα που αναφέρονται στην περίπτωση "η" της παραγράφου 1 του άρθρου 24.

2.2 Ιδιαίτερες Διατάξεις για το Εισόδημα των Επιχειρήσεων

Εισόδημα από Ακίνητα

Κέρδος από την αγοροπωλησία ακινήτων, θεωρείται η επιπλέον διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στην αξία του ακινήτου το οποίο πουλήθηκε και της αξίας αυτού κατά τον χρόνο της αγοράς. Ως αξία πώλησης είναι αυτή που χαρακτηρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν. 1249/1982 (ΦΕΚ 43 Α'). Αν όμως το τίμημα που αναφέρεται στα πωλητήρια συμβόλαια είναι μεγαλύτερο από την παραπάνω αξία, ως ακαθάριστο έσοδο λαμβάνεται το αναφερόμενο σε αυτά τα συμβόλαια τίμημα. Ειδικά, για τις περιοχές που δεν ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, ως ακαθάριστα έσοδα λαμβάνονται:

- Το ποσό που λαμβάνεται από τις πωλήσεις των πιο πάνω ακινήτων, που αναφέρεται στα πωλητήρια συμβόλαια.

- Η διαφορά μεταξύ του ποσού της αξίας, κατά περίπτωση, που φορολογήθηκε και της πραγματικής αξίας του ακινήτου, η οποία βρίσκεται σύμφωνα με τις εκάστοτε διατάξεις που ισχύουν στη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων. Η διαφορά αυτή μειώνεται με τις δαπάνες του άρθρου 31 που βαρύνουν τον πωλητή.

Αγοροπωλησία Εκτάσεων της Επιχείρησης

Ως **ωφέλεια** θεωρείται η επιπλέον διαφορά μεταξύ της αξίας της έκτασης η οποία πουλήθηκε και της αξίας της πριν από την κατάκτηση ή της ρυμοτόμησης. Ως αξία πώλησης λαμβάνεται αυτή που προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν. 1249/1982. Αν όμως το ποσό που αναφέρεται στα οικεία πωλητήρια συμβόλαια είναι μεγαλύτερο από την πιο πάνω αξία, ως ακαθάριστο έσοδο λαμβάνεται το αναφερόμενο σε αυτά τα συμβόλαια ποσό. Ειδικά, για τις περιοχές που δεν ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, ως ακαθάριστα έσοδα λαμβάνονται:

- Το ποσό από τις πωλήσεις των πιο πάνω ακινήτων που αναφέρεται στα πωλητήρια συμβόλαια.
- Η διαφορά μεταξύ του ποσού της αξίας, κατά περίπτωση, που φορολογήθηκε και της πραγματικής αξίας του ακινήτου, η οποία εξευρίσκεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων. Η διαφορά αυτή μειώνεται με τις δαπάνες του άρθρου 31 που βαρύνουν τον πωλητή.

Μισθός Μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Νοείται ο μισθός και οι κάθε είδους απολαβές που καταβάλλονται από εταιρία περιορισμένης ευθύνης σε εταίρους της για υπηρεσίες που παρέχουν σ' αυτή, εφόσον οι εταίροι είναι ασφαλισμένοι για τις υπηρεσίες αυτές σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο εκτός του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Υπερτίμηση Πάγιου Κεφαλαίου

Κατ' εξαίρεση με τα προαναφερθέντα, η υπερτίμηση από την αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων, το οποίο χρησιμοποιείται για ιδιόχρηση ή έχει χρησιμοποιηθεί παλαιότερα για ιδιόχρηση, με σκοπό την άσκηση του αντικειμένου των εργασιών της επιχείρησης, απαλλάσσεται του φόρου, εφόσον εμφανίζεται σε

ιδιαίτερο λογαριασμό αφορολογήτου αποθεματικού και φορολογείται σε περίπτωση διανομής του ή διάλυσης της επιχείρησης, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Κατά τον υπολογισμό του υπερτιμήματος από την πώληση ακινήτου, εξαιρουμένου του υπερτιμήματος που προκύπτει από την αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτου, ως τιμή πώλησης δεν δύναται να ληφθεί ποσό μικρότερο της αξίας, όπως αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας μεταβιβάσεως ακινήτων.

2.3 Το Εισόδημα των Νομικών Προσώπων

Όσον αφορά τα εισοδήματα και κέρδη των επιχειρήσεων που λειτουργούν με τη μορφή **ομόρρυθμης, ετερόρρυθμης και περιορισμένης ευθύνης εταιρίας, κοινοπραξίας, κοινωνίας και αστικής εταιρίας κερδοσκοπικού χαρακτήρα**, καθώς και **συνεταιρισμών** θεωρείται ότι αποκτήθηκαν:

Ομόρρυθμη – Ετερόρρυθμη – Περιορισμένης Ευθύνης Εταιρεία

Στις περιπτώσεις της **ομόρρυθμης, ετερόρρυθμης και περιορισμένης ευθύνης εταιρίας, της κοινοπραξίας, κοινωνίας και αστικής εταιρίας κερδοσκοπικού χαρακτήρα** από κάθε έναν εταίρο ή μέλος, για το ποσοστό των κερδών που του αναλογεί από τη συμμετοχή του στην εταιρία, κοινοπραξία ή κοινωνία.

Ως χρόνος κτήσης νοείται, για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., θεωρείται η ημερομηνία στην οποία κλείστηκε η διαχείριση και προκειμένου για Ε.Π.Ε., η ημερομηνία που εγκρίθηκε ο ισολογισμός της από τη συνέλευση των εταίρων. Σε περίπτωση που δεν εγκριθεί ο ισολογισμός της Ε.Π.Ε. εντός τριμήνου από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου, το εισόδημα λογίζεται ότι αποκτιέται από αυτούς που έχουν την ιδιότητα του εταίρου την τελευταία ημέρα αυτού συγκεκριμένου τριμήνου.

Σε περίπτωση λύσης, συγχώνευσης ή μετατροπής της Ε.Π.Ε., το εισόδημα λογίζεται ότι αποκτιέται από αυτούς που έχουν την ιδιότητα του εταίρου την ημερομηνία της λύσης, συγχώνευσης ή μετατροπής, κατά περίπτωση. Αν η λύση, συγχώνευση ή μετατροπή επέρχεται πριν από την περίοδο τριών μηνών από τη λήξη της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου και εφόσον ο ισολογισμός δεν έχει

εγκριθεί από τη συνέλευση των εταίρων, το εισόδημα και των δύο διαχειριστικών περιόδων λογίζεται ότι αποκτιέται από αυτούς που έχουν την ιδιότητα του εταίρου την ημερομηνία της λύσης, συγχώνευσης ή μετατροπής της εταιρίας.

Συμμετοχική (Αφανής) Εταιρεία

Στην περίπτωση της **συμμετοχικής (αφανούς) εταιρίας**, από τον εμφανή εταίρο για το σύνολο των κερδών της εταιρίας.

Συνεταιρισμοί

Στις περιπτώσεις των **συνεταιρισμών** που έχουν συσταθεί νόμιμα, από κάθε συνεταίρο για το μέρος ή την αμοιβή που του καταβλήθηκε. Η ύπαρξη των εταιριών που αναφέρονται στην πρώτη περίπτωση, αποδεικνύεται με έγκυρο συστατικό έγγραφο δημοσιευμένο, σύμφωνα με όσα ορίζει ο εμπορικός νόμος. Η κοινοπραξία αναγνωρίζεται εφόσον έχουν πληρωθεί οι προϋποθέσεις που ορίζονται από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. Αντίγραφα για την εικονικότητα είτε των σχέσεων αυτών, είτε των όρων που συνδέουν τα μέρη τούτων γενικά, δεν αναγνωρίζονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ & ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

3.1 Ακαθάριστο Εισόδημα

Ως **ακαθάριστο εισόδημα** από εμπορικές επιχειρήσεις θεωρείται το σύνολο των καθαρών εσόδων από τις κάθε είδους εμπορικές συναλλαγές αυτών.

Ο τρόπος προσδιορισμού των ακαθάριστων εσόδων διαφοροποιείται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. ανάλογα με τα βιβλία που τηρεί η εκάστοτε επιχείρηση. Για τις επιχειρήσεις που τηρούν επαρκή και ακριβή βιβλία Β΄ ή Γ΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ., τα ακαθάριστα έσοδα εξευρίσκονται με βάση τα δεδομένα των βιβλίων και στοιχείων τους.

Ιδιαιτερότητα αποτελούν οι επιχειρήσεις πρακτόρων κρατικών λαχείων. Για αυτές τις επιχειρήσεις, ως ακαθάριστα έσοδα λαμβάνονται για τις μεν λιανικές πωλήσεις λαχείων που διενεργούνται μέσω των καταστημάτων τους, η προμήθεια που δικαιούνται, για τις δε χονδρικές πωλήσεις, ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) επί της ονομαστικής αξίας των λαχείων για τη μεσολάβηση πώλησης αυτών.

3.2 Προσδιορισμός του Ακαθάριστου Εισοδήματος

Πιο συγκεκριμένα, για επιχειρήσεις που τηρούν ακριβή βιβλία και στοιχεία Α΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ., τα **ακαθάριστα έσοδα** εξευρίσκονται με την προσθήκη του μικτού κέρδους στο συνολικό κόστος των εμπορεύσιμων αγαθών, χωρίς φόρο προστιθέμενης αξίας, τα οποία αγοράστηκαν μέσα στη χρήση ή των έτοιμων προϊόντων που έχουν παραχθεί από τις πρώτες και βοηθητικές ύλες που αγοράστηκαν μέσα στην ίδια χρήση. Το μικτό εμπορικό ή βιομηχανικό κέρδος, ανάλογα με την περίπτωση, υπολογίζεται με σύγκριση των τιμών κτήσης καθώς και των τιμών

πώλησης των αγαθών που διατέθηκαν από την επιχείρηση. Σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν μπορεί να προσκομίσει αυτά τα στοιχεία, λαμβάνεται υπόψη ο συντελεστής μικτού κέρδους άλλων ομοειδών επιχειρήσεων. Για να εφαρμοστούν οι διατάξεις του νομοθέτη, θεωρείται ότι τα εμπορεύσιμα αγαθά πουλήθηκαν όλα μέσα στη χρήση, καθώς επίσης ότι οι πρώτες και βοηθητικές ύλες μεταποιήθηκαν και πουλήθηκαν μέσα στη χρήση ως έτοιμα προϊόντα, ανεξάρτητα από το αν η διάθεσή τους γίνεται χονδρικός ή λιανικός. Ιδιαιτερότητα αποτελούν οι επιχειρήσεις που αρχίζουν για πρώτη φορά τις εργασίες τους και εφόσον το επόμενο έτος συνεχίζουν να τηρούν βιβλία Α' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., θεωρείται ότι πουλήθηκαν μέσα στη χρήση από τα εμπορεύσιμα αγαθά, τόσα δωδέκατα αυτών όσοι οι μήνες² της πραγματικής λειτουργίας της επιχείρησης. Το υπόλοιπο ποσό προστίθεται στις αγορές του αμέσως επόμενου έτους και λογίζεται ως αγορά του έτους αυτού.

Για επιχειρήσεις που δεν τηρούν βιβλία και στοιχεία του Κ.Β.Σ. ή τα τηρούμενα είναι κατώτερα της προσήκουσας κατηγορίας ή ανεπαρκή ή ανακριβή, τα ακαθάριστα έσοδα προσδιορίζονται εξωλογιστικά, με βάση τα στοιχεία και τις πληροφορίες που διαθέτει ο προϊστάμενος της αρμόδιας Δ.Ο.Υ.. Στην περίπτωση αυτή λαμβάνονται υπόψη οι αγορές, οι πωλήσεις και το μικτό κέρδος που εμφανίζει η επιχείρηση, το μικτό κέρδος που πραγματοποιείται από ομοειδείς επιχειρήσεις που λειτουργούν με παρόμοιες συνθήκες, το απασχολούμενο προσωπικό, το ύψος των κεφαλαίων που έχουν υπενδυθεί, καθώς και των ίδιων κεφαλαίων κίνησης, το ποσό των δανείων και των πιστώσεων, το ποσό των εξόδων παραγωγής και διάθεσης των εμπορευμάτων, των εξόδων διαχείρισης και γενικά κάθε επαγγελματική δαπάνη.

Αξίζει εδώ να σχολιάσουμε ότι, στην περίπτωση που κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί απόκρυψη φορολογητέας ύλης ή μη έκδοση στοιχείων ή έκδοση πλαστικών εικονικών στοιχείων που συνεπάγονται το χαρακτηρισμό των βιβλίων ως ανακριβών, το σχετικό ποσό που προκύπτει³, προστίθεται στα ακαθάριστα έσοδα των βιβλίων και το άθροισμα προσαυξάνεται κατά ένα ποσοστό.

² Τμήμα του μήνα λογίζεται ως ακέραιος μήνας

³ Το οποίο σε περίπτωση επανάληψης των παραπάνω παραβάσεων μέσα στην ίδια διαχειριστική χρήση διπλασιάζεται.

3.3 Προσδιορισμός του Καθαρού Εισοδήματος

Το καθαρό εισόδημα των επιχειρήσεων, που τηρούν επαρκή και ακριβή βιβλία και στοιχεία Β΄ και Γ΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ., εξευρίσκεται λογιστικώς με έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, των ακολούθων εξόδων συνοπτικά:

- Των γενικών εξόδων διαχείρισης.
 - Τα έξοδα μισθοδοσίας και αμοιβής του προσωπικού.
 - Το τεκμαρτό ενοίκιο των ακινήτων που ανήκουν στον επιχειρηματία και χρησιμοποιούνται από την επιχείρηση.
 - Τα ποσά που καταβάλλονται λόγω δωρεάς σε Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ..
 - Τα ασφάλιστρα που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις.
 - Των ποσών των κάθε είδους φόρων, τελών και δικαιωμάτων, που βαρύνουν την επιχείρηση.
 - Των ποσών των αποσβέσεων για την κάλυψη της φθοράς των κάθε είδους εγκαταστάσεων ή μηχανημάτων ή φθαρτών υλικών, συναφών με τη λειτουργία της επιχείρησης και γενικά κάθε κινητής ή ακίνητης περιουσίας της επιχείρησης.
 - Του ποσού των προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων⁴.
 - Των ποσών των δαπανών διαφημίσεων που βαρύνουν την επιχείρηση κατά το έτος της έκδοσης του προβλεπόμενου φορολογικού στοιχείου.
 - Των ποσών των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που σχηματίζονται στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης και καλύπτουν τις αποζημιώσεις προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης του κατά το επόμενο έτος.
 - Των εξόδων διανυκτέρευσης σε ξενοδοχείο, αλλοδαπών πελατών, αντιπροσώπων και διευθυντικών στελεχών ημεδαπών ή αλλοδαπών επιχειρήσεων, καθώς και ειδικών επιστημόνων, που προκύπτει από τα εκδοθέντα φορολογικά στοιχεία.
 - Των ποσών που καταβάλλει η επιχείρηση για επιμόρφωση του προσωπικού της με την προϋπόθεση ότι η επιμόρφωση έχει σχέση με το αντικείμενο εργασιών της επιχείρησης.
 - Των ποσών που καταβάλλει η επιχείρηση για έξοδα κινητής τηλεφωνίας για λογαριασμούς που ανήκουν στην επιχείρηση.

⁴ Όπως άλλωστε θα δούμε αναλυτικά στο μέρος II της παρούσας πτυχιακής εργασίας

- Των δαπανών για τη συντήρηση και επισκευή των επαγγελματικών γενικά εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και αυτοκινήτων οχημάτων.
- Της αξίας των πρώτων και βοηθητικών υλών που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και των άλλων εμπορεύσιμων αγαθών, στην οποία περιλαμβάνονται και οι ειδικές δαπάνες επεξεργασίας, αποθήκευσης, μεταφοράς, ασφάλειας κλπ⁵.
- Των μαθηματικών αποθεμάτων των ασφαλιστικών εταιριών, καθώς και των αποθεματικών για την αποκατάσταση του ενεργητικού που, με βάση σύμβαση, θα περιέλθει μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου στο Δημόσιο ή σε τρίτους.
- Της ζημίας που πραγματοποιήθηκε από φθορά, απώλεια ή υποτίμηση κεφαλαίου. Προκειμένου για ακίνητα, για τον υπολογισμό της ζημίας αυτών, ως τιμή πώλησης δεν δύναται να ληφθεί ποσό μικρότερο της αξίας, όπως αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας μεταβιβάσεως ακινήτων.
- Των δικαιωμάτων ή αποζημιώσεων που καταβάλλονται σε επιχειρήσεις και οργανισμούς για τη χρησιμοποίηση τεχνικής βοήθειας, ευρεσιτεχνιών, σημάτων σχεδίων, μυστικών βιομηχανικών μεθόδων και τύπων, πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλων συναφών δικαιωμάτων.
- Των δαπανών επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας κατά το χρόνο της πραγματοποίησής τους, με εξαίρεση τις δαπάνες που αφορούν πάγιο εξοπλισμό, οι οποίες αποσβένονται ισόποσα σε 3 χρόνια.
- Των ποσών των εξόδων πρώτης εγκατάστασης και κτήσης ακινήτων αποσβένονται, είτε εφάπαξ κατά το έτος πραγματοποίησής τους, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία.
- Των δαπανών επισκευής και συντήρησης που πραγματοποιούνται σε μισθωμένα ακίνητα, κατά τον χρόνο της πραγματοποίησής τους.
- Των ζημιών που προκύπτουν από συμβάσεις ή πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι οποίες πραγματοποιούνται για κάλυψη κινδύνων.

⁵ Ειδικά για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία και στοιχεία Β' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. όταν δεν διενεργούν απογραφή, ως απογραφή λήξης της διαχειριστικής περιόδου λαμβάνεται ποσοστό 10% επί των αγορών της περιόδου αυτής και ως απογραφή έναρξης ποσοστό 10% επί των αγορών της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου.

- Των εξόδων για διοικητική υποστήριξη, οργάνωση, αναδιοργάνωση και για υπηρεσίες γενικά που παρέχονται στην επιχείρηση, από επιχειρήσεις που ανήκουν στον ίδιο ημεδαπό ή αλλοδαπό όμιλο ή από τρίτους για σκοπούς που σχετίζονται με τα γενικότερα συμφέροντα του ομίλου.
- Των ποσών για την αγορά ηλεκτρονικών υπολογιστών και του λογισμικού (SOFTWARE) που παρέχονται στους υπαλλήλους της επιχείρησης για τηλεργασία.
- Των ποσών⁶ που καταβάλλουν εφάπαξ ή περιοδικά οι επιχειρήσεις σε άγαμα τέκνα του προσωπικού τους και μέχρι τη συμπλήρωση του εικοστού πέμπτου έτους της ηλικίας τους, λόγω θανάτου του γονέα – εργαζομένου και με την προϋπόθεση ότι αυτός επήλθε λόγω σεισμού ή άλλου λόγου ανώτερης βίας, κατά τη διάρκεια εργασίας του θανόντος και εντός των εγκαταστάσεων της επιχείρησης.
- Των παροχών σε είδος ή σε χρήμα που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις για τους σκοπούς του ίδιου νόμου, προς οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή άλλους αρμόδιους φορείς διαχείρισης αποβλήτων.
- Των ποσών που καταβάλλει η επιχείρηση για την κάλυψη του ενοικίου κατοικίας των εργαζομένων σε αυτήν.
- Των ποσών που καταβάλλει η επιχείρηση σε παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς.
- Των χρηματικών βραβείων που καταβάλλει επιχείρηση σε εργαζομένους της λόγω των εξαιρετικών επιδόσεων που έχουν επιτύχει αποδεδειγμένα στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που σπουδάζουν και μέχρι 3.000,00€για κάθε εργαζόμενο.
- Των ποσών που καταβάλλει η επιχείρηση για την αγορά ειδικής ενδυμασίας του προσωπικού, η οποία επιβάλλεται για λόγους υγιεινής, ασφάλειας και ομοιόμορφης εμφάνισης, ως απαραίτητη για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

⁶ Τα πιο πάνω ποσά δεν μπορούν να υπερβαίνουν, ανά ημερολογιακό έτος, τα 3.000,00€ για κάθε δικαιούχο – τέκνο.

- Των ποσών που καταβάλλει η επιχείρηση για δαπάνες ταξιδιών που πραγματοποιούν στην αλλοδαπή διευθυντικά και άλλα στελέχη της που εργάζονται σε αυτήν⁷.
- Των ενοικίων που καταβάλλει η επιχείρηση για τη διαμονή εργαζομένων της σε ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια ή οικίες που βρίσκονται σε διαφορετικό μέρος από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους, λόγω εκτός έδρας εργασίας τους.
- Του ανταποδοτικού τέλους που καταβάλλει επιχείρηση λόγω της συμμετοχής της σε συλλογικό σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης.
- Των δώρων της επιχείρησης προς πελάτες, επιχειρήσεις ή μη, εφόσον φέρουν την επωνυμία της και έχει καταβληθεί το αναλογούν δημοτικό τέλος για τη συνολική αξία των δώρων αυτών.
- Των παροχών σε χρήμα ή σε είδος της επιχείρησης προς εργαζομένους της για επιβράβευση της απόδοσής τους και με την προϋπόθεση ότι έχουν καταβληθεί οι αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές.
- Των δαπανών οργάνωσης ενημερωτικών ημερίδων και συναντήσεων για τους εργαζομένους ή πελάτες της, εφόσον οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται στο νομό που εδρεύει η επιχείρηση ή σε άλλο μέρος στο οποίο λειτουργεί υποκατάστημα της.

Έχουμε, όμως και περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορούμε από τα ακαθάριστα έσοδα να υπολογίσουμε έκπτωση χωρίς δικαιολογητικά. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

α) Για τις εξαγωγικές επιχειρήσεις, τα ακαθάριστα έσοδα αυτών που προέρχονται από εξαγωγές κάθε είδους προϊόντων.

β) Για τις επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες και εργασίες στην αλλοδαπή, στα ακαθάριστα έσοδά τους από τις υπηρεσίες και εργασίες αυτές, από τις οποίες εισάγεται συνάλλαγμα.

γ) Για τις επιχειρήσεις έκδοσης ημερήσιων, εβδομαδιαίων, δεκαπενθήμερων, μηνιαίων πολιτικών, αθλητικών και οικονομικών εφημερίδων και περιοδικών γενικά, τα ακαθάριστα έσοδα αυτών από την πώληση των εντύπων και από καταχωρήσεις γενικά σε αυτά.

⁷ Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής ισχύουν με την προϋπόθεση ότι ο σκοπός του ταξιδιού συνδέεται με την ασκούμενη δραστηριότητα της επιχείρησης.

δ) Για τις επιχειρήσεις ραδιοφωνίας-τηλεόρασης, τα προερχόμενα μόνο από διαφημίσεις ακαθάριστα έσοδα.

ε) Για τις ημεδαπές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και κατασκηνωτικά κέντρα, τα προερχόμενα από αλλοδαπούς πελάτες έσοδά τους, στα οποία, εκτός των εσόδων από διανυκτερεύσεις, περιλαμβάνονται και αυτά του κυλικείου και εστιατορίου από αλλοδαπούς πελάτες.

Σε εμπορικές επιχειρήσεις, οι οποίες σε συνεργασία με αλλοδαπούς οίκους εξάγουν βιομηχανικά, βιοτεχνικά, χειροτεχνικά, γεωργικά, κτηνοτροφικά, οπωροκηπευτικά, μεταλλευτικά και λατομικά προϊόντα, καθώς και προϊόντα αλιείας με ανταλλαγή αγαθών από το εξωτερικό μετά από έγκριση του Ελληνικού Δημοσίου, όταν απαιτείται αυτή, αναγνωρίζεται χωρίς δικαιολογητικά έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, που υπολογίζεται σε ποσοστό 3% στο ποσό της προμήθειας που παίρνουν. Στις βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις, οι οποίες ενεργούν για λογαριασμό των αλλοδαπών οίκων βιομηχανοποίηση ή επεξεργασία πρώτων υλών που εισάγονται από την αλλοδαπή και επανεξάγονται με τη μορφή έτοιμων ή ημι-έτοιμων προϊόντων, αναγνωρίζεται δικαίωμα έκπτωσης, χωρίς δικαιολογητικά, ποσοστού 3% στο ποσό των ακαθάριστων εσόδων τους, τα οποία προέρχονται από την αμοιβή που παίρνουν για τις υπηρεσίες αυτές.

Σε περίπτωση που από τις παραπάνω περιπτώσεις προκύψει ζημιά, αυτή δεν συμψηφίζεται με τα κέρδη άλλων κλάδων της επιχείρησης ή με τα κέρδη από τη συμμετοχή της σε άλλες επιχειρήσεις ή με τα εισοδήματα από άλλες πηγές. Η ζημιά αυτή μπορεί να μεταφέρεται για συμψηφισμό με τα κέρδη των πιο πάνω κλάδων της επιχείρησης στις 5 επόμενες και μόνο συνεχείς χρήσεις, με την προϋπόθεση ότι και σε αυτές τις χρήσεις η επιχείρηση τηρεί επαρκή και ακριβή βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

Για τον προσδιορισμό του κόστους των μενόντων προϊόντων στις βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις, συνυπολογίζεται στην αξία των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν και ανάλογο ποσοστό εξόδων παραγωγής, στα οποία περιλαμβάνονται και οι τακτικές αποσβέσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Σε περίπτωση κατά την οποία στα ακαθάριστα έσοδα περιλαμβάνονται και έσοδα που απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος ή φορολογούνται κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης ή έσοδα από μερίσματα και κέρδη από συμμετοχή σε ημεδαπές εταιρίες, για τον υπολογισμό του καθαρού κέρδους της επιχείρησης που υπόκειται σε φορολογία, το συνολικό ποσό των δαπανών που

πρόκειται να εκπεσθεί μειώνεται κατά τα εξής ποσά δαπανών, που βαρύνουν τα πιο πάνω ακαθάριστα έσοδα:

- Ποσό των χρεωστικών τόκων που εξευρίσκεται με επιμερισμό των τόκων αυτών μεταξύ των υποκείμενων στη φορολογία ακαθάριστων εσόδων και αυτών που αναφέρονται πιο πάνω.
- Ποσοστό 5% των εσόδων που απαλλάσσονται της φορολογίας ή φορολογούνται κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης ή των εσόδων από μερίσματα και κέρδη από συμμετοχή σε άλλες ημεδαπές επιχειρήσεις, ως λοιπές δαπάνες. Το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% των πάσης φύσεως δαπανών της επιχείρησης⁸.

Τέλος, να σημειώσουμε ότι οι αποζημιώσεις καθώς και πάσης φύσεως αμοιβές, που οφείλονται από επιχειρήσεις ή επιτηδευματίες σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, με βάση δικαστική ή διαιτητική απόφαση ή οποιαδήποτε αναγνώριση ή συμβιβασμό, δεν αναγνωρίζονται ως δαπάνη για τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών. Επίσης, οι αποζημιώσεις που καταβάλλονται από ασφαλιστικές εταιρίες σε δικαιούχους ασφαλισμένων αυτοκινήτων, για ζημίες που προξενήθηκαν στα αυτοκίνητα αυτά, δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Ακόμη, η επιχείρηση που απασχολεί λογιστή και η δήλωση φόρου εισοδήματος δεν υπογράφεται από αυτόν, οι αποδοχές αυτού δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης και επιβάλλεται πρόστιμο σε βάρος του λογιστή μέχρι το ένα τέταρτο (1/4) των ετήσιων αποδοχών του.

⁸ Οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόζονται για τραπεζικές, ασφαλιστικές επιχειρήσεις, εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και αμοιβαία κεφάλαια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ 6 ΤΟΥ Ε.Γ.Λ.Σ. «ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ»

4.1 Εισαγωγή

Στην ομάδα 6 παρακολουθούνται τα οργανικά έξοδα⁹ κατ' είδος, τα οποία αφορούν την ομαλή εκμετάλλευση της χρήσεως, καθώς επίσης και τις ετήσιες επιβαρύνσεις για τη διενέργεια των αποσβέσεων και των προβλέψεων που ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος. Τα ποσά εκείνα που αφορούν ζημιές και μη συνηθισμένα έξοδα καταχωρούνται στους οικείους λογαριασμούς της ομάδας 8 (81, 82, 83).

Να σημειώσουμε ότι, σε περίπτωση που κατά τη διεξαγωγή των εγγραφών καταχώρησης των εξόδων δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί ο χαρακτήρας τους ή ο προορισμός τους, ενημερώνουμε προσωρινά τους σχετικούς λογαριασμούς της ομάδας 6, και στη συνέχεια κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού μεταφέρονται στους λογαριασμούς που ανήκουν πραγματικά. Για παράδειγμα στους μεταβατικούς λογαριασμούς του ενεργητικού και του παθητικού.

Ιδιαιτερότητα αποτελούν και τα έξοδα που αφορούν κατασκευές ή βελτιώσεις παγίων στοιχείων, των οποίων το κόστος προσδιορίζεται από τους λογαριασμούς της αναλυτικής λογιστικής, ή σε περίπτωση που δεν χρησιμοποιείται η λογιστική αυτή, οι διορθωτικές εγγραφές των εξόδων γίνεται με πίστωση του λογαριασμού 78.00 «Ιδιοπαραγωγή και βελτιώσεις παγίων» και χρέωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 1.

Άλλη μια ιδιαιτερότητα παρατηρείται για τις περιπτώσεις που υπάρχουν έξοδα που πραγματοποιούνται μέσα στη χρήση και αφορούν προηγούμενες χρήσεις, ο

⁹ Οργανικά έξοδα καλούνται εκείνα τα οποία εμφανίζονται τακτικά μέσα σε μια διαχειριστική χρήση και είναι απαραίτητα να γίνουν προκειμένου για τη λειτουργία μιας επιχειρηματικής μονάδας.

σηματισμός προβλέψεων γίνεται με πίστωση του λογαριασμού 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως» και χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 44 «Προβλέψεις». Αυτό συμβαίνει γιατί επιθυμούμε οι λογαριασμοί της ομάδας 6 να εμφανίζουν τα πραγματικά έξοδα που πραγματοποιούνται στη συγκεκριμένη χρήση.

Σύμφωνα με το Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο οι δαπάνες καταχωρούνται στην ομάδα 6 «**Οργανικά έξοδα κατά είδος**». Πιο συγκεκριμένα η ομάδα 6 περιλαμβάνει τις εξής υποομάδες:

- 60: Αμοιβές και έξοδα προσωπικού
- 61: Αμοιβές και έξοδα τρίτων
- 62: Παροχές τρίτων
- 63: Φόροι τέλη
- 64: Διάφορα έξοδα
- 65: Τόκοι και συναφή έξοδα
- 66: Αποσβέσεις παγίων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος
- 68: Προβλέψεις εκμετάλλευσης

4.2 60: Αμοιβές & Έξοδα Προσωπικού

Στο λογαριασμό **Αμοιβές & Έξοδα Προσωπικού** καταχωρούνται όλα τα έξοδα της οικονομικής μονάδας που προκύπτουν, από την απασχόληση του προσωπικού της, το οποίο συνδέεται με αυτή με σύμβαση μισθώσεως εργασίας.

60 ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

60.00 Αμοιβές έμμισθου προσωπικού

60.01 Αμοιβές ημερομίσθιου προσωπικού

60.02 Παρεπόμενες παροχές και έξοδα προσωπικού

60.03 Εργοδοτικές εισφορές και επιβαρύνσεις έμμισθου προσωπικού

60.04 Εργοδοτικές εισφορές & επιβαρύνσεις ημερομίσθιου προσωπ.

60.05 Αποζημιώσεις απόλυσης ή εξόδου από την υπηρεσία

60.99 Προϋπολογισμένες - Προπληρωμένες αμοιβές, έξοδα και παροχές προσωπικού
(Λ/58.00)

4.3 61: Αμοιβές & Έξοδα Τρίτων

Στους υπό-λογαριασμούς των **Αμοιβών & Εξόδων Τρίτων** καταχωρούνται οι αμοιβές που λογίζονται από την οικονομική μονάδα για εργασίες τρίτων, οι οποίοι δε συνδέονται με αυτήν – την επιχείρηση – με σχέση εξαρτημένης εργασίας.

61 ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΤΡΙΤΩΝ

- 61.00 Αμοιβές και έξοδα ελεύθερων επαγγελματιών υποκείμενες σε παρακράτηση φόρου εισοδήματος
- 61.01 Αμοιβές και έξοδα μη ελεύθερων επαγγελματιών υποκείμενες σε παρακράτηση φόρου εισοδήματος
- 61.02 Λοιπές προμήθειες τρίτων
- 61.03 Επεξεργασίες από τρίτους
- 61.90 Αμοιβές τρίτων μη υποκείμενες σε παρακράτηση φόρου εισοδήματος (γν. 252/95)
- 61.91 Πνευματικά και καλλιτεχνικά δικαιώματα τρίτων επί πωλήσεων (γν.95/95)
- 61.92 Εισφορές υπέρ τρίτων για ελεύθερους επαγγελματίες
- 61.93 Αμοιβές υπεργολάβων εκτέλεσης εργασιών τεχνικών έργων (γν.252/95)
- 61.94 Εισφορές υπέρ Ασφαλιστικών Οργανισμών για κατασκευαζόμενα Τεχνικά Έργα (γν. 252/95)
- 61.98 Λοιπές αμοιβές τρίτων
- 61.99 Προϋπολογισμένες - Προπληρωμένες αμοιβές και έξοδα τρίτων (Λ/58.01)

4.4 62: Παροχές Τρίτων

Στους υπό-λογαριασμούς του **Παροχές Τρίτων** καταχωρούνται:

- Τα αντίτιμα των παροχών κοινής ωφέλειας (ηλεκτρικό ρεύμα παραγωγής, φωταέριο παραγωγικής διαδικασίας, ύδρευση παραγωγικής διαδικασίας, τηλεπικοινωνίες παραγωγικής διαδικασίας),
- Τα ενοίκια μισθώσεως παγίων στοιχείων, εκτός από εκείνα που αφορούν στέγαση προσωπικού, τα οποία καταχωρούνται στο λογαριασμό 60.02.06 «Έξοδα στεγάσεως»,
- Τα κάθε μορφής ασφάλιστρα εκτός από εκείνα που αφορούν ασφάλειες προσωπικού (λογαριασμός 60.02.06 «Ασφάλιστρα Προσωπικού») και εκείνα που αφορούν ασφάλειες μεταφοράς των αγοραζόμενων ειδών, τα

οποία καταχωρούνται στο λογαριασμό 32 «Παραγγελίες στο εξωτερικό» ή στους λογαριασμούς των αποθεμάτων ή των παγίων στοιχείων,

- Τα κάθε είδους αποθήκευτρα,
- Οι επισκευές και συντηρήσεις των παγίων και λοιπών στοιχείων του ενεργητικού, που γίνονται από τρίτους,
- Οι κάθε είδους παροχές τρίτων που δεν υπάγονται σε άλλο υπό-λογαριασμό του παροχές τρίτων,
- Τέλος, τα ενοίκια της χρονομεριστικής μισθώσεως (Leasing) του Ν.1652/1986¹⁰.

62 ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΡΙΤΩΝ

62.00 Ηλεκτρικό ρεύμα παραγωγής

62.01 Φωταέριο παραγωγικής διαδικασίας

62.02 Ύδρευση παραγωγικής διαδικασίας

62.03 Τηλεπικοινωνίες

62.04 Ενοίκια

62.05 Ασφάλιστρα

62.06 Αποθήκευτρα

62.07 Επισκευές και συντηρήσεις

62.91 Έξοδα μεταφορικού έργου (γν. 129/1875/93)

62.98 Λοιπές παροχές τρίτων

62.99 Προϋπολογισμένες - Προπληρωμένες παροχές τρίτων (Λ/58.02)

4.5 63: Φόροι – Τέλη

Εδώ καταχωρούνται όλοι οι **φόροι και τα τέλη** που επιβαρύνουν την οικονομική μονάδα. Σε αυτούς τους υπό-λογαριασμούς περιλαμβάνονται οι: Φόρος Εισοδήματος μη συμψηφιζόμενος, Εισφορά Ο.Γ.Α. φόρου εισοδήματος, Τέλη συναλλαγματικών, δανείων και λοιπών πράξεων, Φόροι – Τέλη κυκλοφορίας μεταφορικών μέσων, Δημοτικοί Φόροι – Τέλη, Φόροι – Τέλη προβλεπόμενα από διεθνείς οργανισμούς, Λοιποί Φόροι – Τέλη, Διάφοροι Φόροι – Τέλη.

Σε αυτήν την υπό-ομάδα δεν περιλαμβάνονται:

- Ο φόρος εισοδήματος, ο οποίος, σαν αφαιρετικό στοιχείο των ετησίων κερδών, καταχωρείται στο λογαριασμό 88.08 «Φόρος εισοδήματος και

¹⁰ Να σημειώσουμε ότι τα καταβαλλόμενα ενοίκια της χρονομεριστικής μισθώσεως καταχωρούνται στο λογαριασμό 62.04.10 εφόσον αφορούν τη χρήση και στο λογαριασμό 36.00.10 εφόσον αφορούν επόμενη ή επόμενες χρήσεις.

εισφορά Ο.Γ.Α.», εκτός αν πρόκειται για ποσά παρακρατούμενου και μη συμψηφιζόμενου φόρου εισοδήματος, τα οποία καταχωρούνται στο λογαριασμό 63.00 «Φόρος Εισοδήματος μη Συμψηφιζόμενος».

- Οι φόροι προηγούμενων χρήσεων (λογαριασμός 82.00 «Έξοδα Προηγούμενων Χρήσεων»).
- Οι φορολογικές ποινές και τα πρόστιμα (λογαριασμός 81.00.00 «Φορολογικά Πρόστιμα και Προσαυξήσεις»).
- Το χαρτόσημο μισθοδοσίας (λογαριασμός 60.03.04 «Χαρτόσημο Μισθοδοσίας»).
- Το χαρτόσημο συμβάσεων, δανείων και χρηματοδοτήσεων (λογαριασμός 65.07 «Χαρτόσημο Συμβάσεων, Δανείων και Χρηματοδοτήσεων (και ειδικός φόρος)»).
- Οι δασμοί και γενικά οι φόροι επί των αγορών αποθεμάτων και παγίων (λογαριασμοί ομάδων 2 και 1).

63 ΦΟΡΟΙ- ΤΕΛΗ

63.00 Φόρος εισοδήματος μη συμψηφιζόμενος

63.01 Εισφορά Ο.Γ.Α.

63.01.00 Εισφορά Ο.Γ.Α. φόρου εισοδήματος

63.02 Τέλη συναλλαγματικών, δανείων και λοιπών πράξεων

63.03 Φόροι - Τέλη κυκλοφορίας μεταφορικών μέσων

63.04 Δημοτικοί φόροι - τέλη

63.05 Φόροι - Τέλη προβλέπονται από διεθνείς οργανισμούς

63.06 Λοιποί φόροι - Τέλη εξωτερικού

63.90 Τέλη υπέρ τρίτων επί κατασκευαζόμενων Τεχνικών Έργων (γν. 252/2244/95)

63.98 Διάφοροι φόροι - τέλη

63.99 Προϋπολογισμένοι - Προπληρωμένοι φόροι - Τέλη (Λ/58.03)

4.6 64: Διάφορα Έξοδα

Στους υπό-λογαριασμούς της ομάδας αυτής καταχωρούνται όλα τα κατά είδος οργανικά έξοδα που δεν καταχωρούνται σε οποιαδήποτε άλλο λογαριασμό της ομάδας 6.

Οι λογαριασμοί αυτοί αφορούν έξοδα μεταφορών, ταξιδιών, προβολής και διαφήμισης, εκθέσεων – επιδείξεων, προωθήσεως εξαγωγών, συνδρομών – εισφορών, δωρεές επιχορηγήσεις, έντυπα και γραφική ύλη, υλικά άμεσης ανάλωσης,

δημοσιεύσεων, δημοσιεύσεων, συμμετοχών και χρεογράφων, διαφορές (ζημιές) από την πώληση συμμετοχών και χρεογράφων και διάφορα έξοδα.

Τα πιο πάνω έξοδα πρέπει να στηρίζονται πέρα από τα στοιχεία του Κ.Β.Σ. και σε άλλα αποδεικτικά έγγραφα και να είναι παραγωγικά, π.χ. πέρα από την απόδειξη πληρωμής του εισιτηρίου, το ίδιο το εισιτήριο και για πιο λόγο πήγε ο υπάλληλος από το Ηράκλειο στην Αθήνα κλπ. Ακόμη τα έξοδα αυτά να είναι λογικά ανάλογα με το μέγεθος και το αντικείμενο ασχολίας της οικονομικής μονάδας.

64 ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ
64.00 Έξοδα μεταφορών
64.01 Έξοδα ταξιδίων
64.02 Έξοδα προβολής και διαφήμισης
64.03 Έξοδα εκθέσεων - επιδείξεων
64.04 Ειδικά έξοδα προώθησης εξαγωγών
64.05 Συνδρομές - Εισφορές
64.06 Δωρεές - Επιχορηγήσεις
64.07 Έντυπα και γραφική ύλη
64.08 Υλικά άμεσης ανάλωσης
64.09 Έξοδα δημοσιεύσεων
64.10 Έξοδα συμμετοχών και χρεογράφων
64.11 Διαφορές αποτίμησης συμμετοχών και χρεογράφων
64.12 Διαφορές (ζημιές) από πώληση συμμετοχών και χρεογράφων
64.90 Ζημιές από συμμετοχή σε κοινοπραξία τεχνικών έργων
64.91 Διαφορές (ζημιές) από πράξεις Hedging (γνωμ. 268/96)
64.92 Διαφορές (ζημιές) από συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (γν. 304/99)
64.93 Έξοδα από συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης (γνωμ. 304/99)
64.94 Αναλογία εξόδων κεντρικής διοίκησης αλλοδ. εταιρ. (γν. 290/97)
64.98 Διάφορα έξοδα
64.99 Προϋπολογισμένα - Προπληρωμένα διάφορα έξοδα (Λ/56.04)

4.7 65: Τόκοι & Συναφή Έξοδα

Στους υπό-λογαριασμούς του **Τόκοι και Συναφή Έξοδα** καταχωρούνται οι τόκοι και τα συναφή έξοδα ομολογιακών δανείων, μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων, χρηματοδοτήσεων τραπεζών εγγυημένων με αξιόγραφα, βραχυπρόθεσμων τραπεζικών χορηγήσεων, λοιπόν βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, τα έξοδα ασφαλειών (π.χ. εμπράγματων) δανείων και χρηματοδοτήσεων, οι παροχές σε ομολογιούχους επιπλέον τόκου, προμήθειες εγγυητικών επιστολών και τα λοιπά συναφή με τις χρηματοδοτήσεις έξοδα (εισπρακτικά γραμματίων εισπρακτέων, διάφορα έξοδα τραπεζών κλπ.).

Οι τόκοι αναγνωρίζονται φορολογικά αν τα δάνεια τα πήρε και τα χρησιμοποίησε η οικονομική μονάδα για τις ανάγκες της και αναγνωρίζονται μόνο οι τόκοι της χρήσεως, άσχετα αν πληρώθηκαν ή οφείλονται.

Δεν αναγνωρίζονται φορολογικά οι τόκοι υπερημερίας από οφειλές στο Ι.Κ.Α. και το δημόσιο, για τους λοιπούς τόκους υπερημερίας εξετάζεται αν από αυτούς ωφελήθηκε η οικονομική μονάδα.

Οι τόκοι των δανείων για ίδρυση, επέκταση των εργοστασίων της και των εγκαταστάσεών της, θεωρούνται έξοδα ιδρύσεως και πρώτης εγκαταστάσεως. Επί αγοράς πάγιων με πίστωση, οι τόκοι μπορούν να ενσωματωθούν στην αξία του πάγιου.

Το τιμολόγιο των τόκων επιβαρύνεται με Φ.Π.Α 19%. Για την αναγνώριση των τόκων πρέπει να έχει γίνει λογιστική εγγραφή, ενώ τόκοι ίδιων κεφαλαίων δεν αναγνωρίζονται.

65 ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ

65.00 Τόκοι και έξοδα ομολογιακών δανείων

65.01 Τόκοι και έξοδα λοιπών μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων

65.02 Προεξοφλητικοί τόκοι και έξοδα Τραπεζών .

65.03 Τόκοι και έξοδα χρηματοδοτήσεων Τραπεζών εγγυημένων με αξιόγραφα

65.04 Τόκοι και έξοδα βραχυπρόθεσμων Τραπεζικών χορηγήσεων για εξαγωγές

65.05 Τόκοι & έξοδα λοιπών βραχυπρόθεσμων Τραπεζικών χρηματοδοτήσεων

65.06 Τόκοι και έξοδα λοιπών βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων

65.07 Χαρτόσημα συμβάσεων δανείων και χρηματοδοτήσεων (και ειδικός φόρος)

65.08 Έξοδα ασφαλειών (π.χ. εμπράγματων) δανείων & χρηματοδοτ.

65.09 Παροχές σε ομολογιούχους επί πλέον τόκου

65.10 Προμήθειες εγγυητικών επιστολών

65.90 Τόκοι και έξοδα είσπραξης απαιτήσεων με σύμβαση Factoring (γν. 216/2176/94)

65.98 Λοιπά συναφή με τις χρηματοδοτήσεις έξοδα

65.99 Προϋπολογισμένοι - Προπληρωμένοι τόκοι & συναφή έξοδα (Λ/58.05)

4.8 66: Αποσβέσεις Παγίων στο Λειτουργικό Κόστος

Στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται οι **αποσβέσεις** των πάγιων στοιχείων που ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος της οικονομικής μονάδας, δηλαδή οι τακτικές αποσβέσεις που προβλέπονται από τη νομοθεσία που ισχύει και στο τέλος της χρήσεως μεταφέρονται στον λογαριασμό της Γενικής εκμεταλλεύσεως. Αντίθετα οι πρόσθετες αποσβέσεις, δηλαδή αυτές που δεν ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος που αποτελούν ανόργανα έξοδα, καταχωρούνται στους λογαριασμούς του 85

«Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος» και στο τέλος της χρήσεως μεταφέρονται στο λογαριασμό Αποτελέσματα χρήσεως.

Οι αποσβέσεις, τακτικές ή έκτακτες, χρεώνονται με πίστωση των αντίστοιχων λογαριασμών της ομάδας 1 (10.99,11.99,12.99,13.99, 14.99 και 16.99).

66 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ
66.00 Αποσβέσεις εδαφικών εκτάσεων
66.01 Αποσβέσεις κτιρίων - εγκαταστάσεων κτιρίων - τεχνικών έργων
66.02 Αποσβέσεις μηχανημάτων - τεχνικών εγκαταστάσεων - λοιπού μηχανολογικού εξοπλισμού
66.03 Αποσβέσεις μεταφορικών μέσων
66.04 Αποσβέσεις επίπλων και λοιπού εξοπλισμού
66.05 Αποσβέσεις ασώματων ακινητοποιήσεων & εξόδων πολυετούς απόσβεσης
66.99 Προϋπολογισμένες αποσβέσεις εκμετάλλευσης (Λ/58.06)

4.9 68: Προβλέψεις Εκμεταλλεύσεως

Στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται οι **προβλέψεις** που γίνονται από την οικονομική μονάδα για κινδύνους εκμεταλλεύσεως όπως «Προβλέψεις για Αποζημίωση Προσωπικού λόγω Εξόδου από την Υπηρεσία», «Προβλέψεις για Υποτιμήσεις Συμμετοχών και Χρεογράφων» και «Λοιπές Προβλέψεις Εκμεταλλεύσεως» και μεταφέρονται στο λογαριασμό της Γενικής Εκμεταλλεύσεως.

Οι λογαριασμοί αυτοί χρεώνονται με πίστωση των αντίστοιχων λογαριασμών του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» (44.00 έως και 44.09).

Στις προβλέψεις αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται εκείνες που αφορούν έκτακτους κινδύνους (έκτακτες ζημίες και έκτακτα έξοδα), οι οποίες χρεώνονται στους υπό-λογαριασμούς του λογαριασμού 83 «Προβλέψεις για Έκτακτους Κινδύνους», με πίστωση πάλι του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις».

68. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
68.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία
68.01 Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών και χρεογράφων
68.09 Λοιπές προβλέψεις εκμετάλλευσης
68.92 Προβλέψεις για ζημίες από συμ/χή σε κοινοπραξίες τεχνικών έργων
68.99 Προϋπολογισμένες προβλέψεις εκμετάλ. (Λ/58.08)

Εκτενέστερα θα ασχοληθούμε στις επόμενες σελίδες.

ΜΕΡΟΣ II

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ 30. «ΠΕΛΑΤΕΣ» & 31. «ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ»

5.1 Λογαριασμός 30 «Πελάτες»

Στους υπολογαριασμούς του 30 παρακολουθούνται οι απαιτήσεις, καθώς και ορισμένες υποχρεώσεις της επιχείρησης έναντι πελατών της, που απορρέουν από τις πωλήσεις της, τόσο αγαθών όσο και υπηρεσιών. Στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών, ο κάθε πελάτης και γενικά η κάθε απαίτηση καταχωρείται χωριστά ανάλογα με το υπόλοιπο που εμφανίζει κατά την ημέρα κλεισίματος.

Ειδικότερα στο λογαριασμό 30.00 «Πελάτες εσωτερικού» παρακολουθούνται οι απαιτήσεις από πωλήσεις που γίνονται στο εσωτερικό της χώρας, εκτός από εκείνες που προέρχονται από πωλήσεις, είτε προς το Ελληνικό Δημόσιο, είτε προς Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Δημόσιες Επιχειρήσεις, οι οποίες παρακολουθούνται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς, δηλαδή 30.02 «Ελληνικό Δημόσιο» και 30.03 «Ν.Π.Δ.Δ. και Δημόσιες Επιχειρήσεις».

Στο λογαριασμό 30.01 «Πελάτες εξωτερικού» παρακολουθούνται οι απαιτήσεις από πωλήσεις στο εξωτερικό ή και σε άλλα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται με την αξία του τιμολογίου, η οποία, για τη χρέωση αυτή, μετατρέπεται σε ευρώ με βάση την επίσημη τιμή συναλλάγματος¹¹ της ημέρας έκδοσης του τιμολογίου. Οι αναλυτικοί λογαριασμοί του 30.01 τηρούνται κατά τρόπο που να προκύπτει απ' αυτούς η απαίτηση σε ξένο νόμισμα¹².

Οι απαιτήσεις από πωλήσεις παγίων στοιχείων μπορεί να καταχωρούνται στο λογαριασμό 30 ή στους λογαριασμούς 33.95 και 33.96.

¹¹ Για τις πωλήσεις σε χώρες που έχουν διαφορετικό νόμισμα από τη χώρα μας.

¹² Σε περίπτωση που υπάρχουν συναλλαγματικές διαφορές κατά το κλείσιμο του ισολογισμού αυτές μεταφέρονται στους οικείους υπολογαριασμούς του λογαριασμού 68.

Στο λογαριασμό 30.04 «Πελάτες – εγγυήσεις ειδών συσκευασίας» παρακολουθούνται τα ποσά που καταβάλλονται στην επιχείρηση από τους πελάτες της για εγγύηση της επιστροφής των ειδών συσκευασίας, τα οποία παραδίνονται σ' αυτούς χωρίς να τιμολογούνται.

Στο λογαριασμό 30.05 «Προκαταβολές πελατών» παρακολουθούνται οι προκαταβολές, που λαμβάνονται από πελάτες για παραγγελίες που γίνονται από τους τελευταίους προς την επιχείρηση, όταν αυτή δεν επιθυμεί την παρακολούθησή τους στους οικείους λογαριασμούς 30.00 – 30.03. Ο λογαριασμός 30.05 πιστώνεται με το ποσό της προκαταβολής με χρέωση του λογαριασμού 38. ή 31. ή 33.90 ανάλογα με τον τρόπο πληρωμής. Στη συνέχεια, χρεώνεται ο λογαριασμός 30.05 με το όλο ή μέρος αυτού, ανάλογα με το αν συμβεί μερική ή ολική εκτέλεση της παραγγελίας, με πίστωση του οικείου λογαριασμού του πελάτη (30.00 – 30.03).

Αν υποθέσουμε ότι κάποιος πελάτης δεν τηρήσει κάποιο όρο της παραγγελίας, χάνει την προκαταβολή ή μέρος αυτής. Το ποσό αυτό παραμένει στην επιχείρηση και μεταφέρεται από το λογαριασμό 30.05 (ή 30.00 – 30.03) στο λογαριασμό 74.98.00 «Αποζημιώσεις από πελάτες». Αν όμως πρόκειται για κάποια ποινική ρήτρα, τότε μεταφέρεται στο λογαριασμό 81.01.02 «Καταπτώσεις εγγυήσεων – ποινικών ρητρών». Τα ποσά που εισπράττει η επιχείρηση από τον πελάτη της, για κάλυψη φθορών στα επιστραφέντα είδη συσκευασίας, καταχωρούνται στην πίστωση του λογαριασμού 74.98.01 «έσοδα από μερική χρησιμοποίηση ειδών συσκευασίας».

Στο λογαριασμό 30.06 «Πελάτες – παρακρατημένες εγγυήσεις» παρακολουθούνται τα ποσά που, με βάση κάποιο συμβατικό όρο, παρακρατούν για εγγύηση οι πελάτες της επιχείρησης, όταν αυτή δεν επιθυμεί την παρακολούθησή τους στους οικείους λογαριασμούς 30.00 – 30.03. Ο λογαριασμός 30.06 χρεώνεται με τα ποσά που παρακρατούνται για εγγύηση και παραμένει χρεωμένος μέχρι την εκπλήρωση του όρου, για ασφάλεια του οποίου γίνεται η παρακράτηση.

Στο λογαριασμό 30.07 «πελάτες αντίθετος λογαριασμός αξίας ειδών συσκευασίας» παρακολουθείται η αξία των τιμολογημένων ειδών συσκευασίας, για τα οποία οι πελάτες διατηρούν το δικαίωμα της επιστροφής.

Εξαιρέση σε σχέση με τα κοινά έξοδα, αποτελούν τα έξοδα για λογαριασμό των πελατών της επιχείρησης. Τα έξοδα αυτά, καταχωρούνται στη χρέωση των προσωπικών λογαριασμών των πελατών του λογαριασμού 30, ή στη χρέωση του λογαριασμού 30.90 που θα αναλύεται σε τεταρτοβάθμιους κατά πελάτη και θα τακτοποιείται κάθε μήνα με την έκδοση της εκκαθάρισης.

Στο λογαριασμό 30.97 «Πελάτες επισφαλείς» παρακολουθούνται οι απαιτήσεις κατά πελατών που η είσπραξή τους γίνεται επισφαλής (αμφίβολης ρευστοποίησης), οι οποίες μεταφέρονται στο λογαριασμό αυτό από τους οικείους υπολογαριασμούς του 30. Το θέμα αυτό θα το αναλύσουμε εκτενέστερα στο κεφάλαιο 6.

Στους λογαριασμούς 30.98 «Ελληνικό Δημόσιο λογαριασμός επίδικων απαιτήσεων» και 30.99 «Λοιποί πελάτες λογαριασμός επίδικων απαιτήσεων» παρακολουθούνται όσες απαιτήσεις της επιχείρησης κατά πελατών της μετατρέπονται σε επίδικες.

Οι προβλέψεις πιθανών Ζημιών, που γίνονται για επισφαλείς και επίδικες απαιτήσεις κατά πελατών, καταχωρούνται σε χρέωση του λογαριασμού 83.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις», με αντίστοιχη πίστωση του λογαριασμού 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις».

5.2 Το Πρόβλημα της Δομής του Λογαριασμού «Πελάτες»

Ο λογαριασμός «Πελάτες», όπως και κάθε λογαριασμός του Ενιαίου Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, έχει σαν σκοπό να παρέχει πληροφορίες σχετικές με το ύψος και τη σύνθεση του μεγέθους, στο οποίο αναφέρεται. Το υπόλοιπο του λογαριασμού «Πελάτες» σε δεδομένη στιγμή εκφράζει συνήθως το σύνολο της αγοραστικής δυνάμεως, που έχει δεσμευτεί σε ακάλυπτες πιστώσεις προς τους πελάτες της επιχείρησης. Την ίδια πληροφορία μας δίνουν και οι αναλυτικοί λογαριασμοί των πελατών. Η πληροφορία αυτή όμως πολλές φορές δεν είναι πλήρης, επειδή οι επιχειρήσεις θέλουν να ξέρουν:

- Ποιό είναι το ύψος των ακάλυπτων πιστώσεων στο σύνολό τους και κατά πελάτη. Την πληροφορία αυτή μπορούμε να τη συλλέξουμε από το λογαριασμό «Πελάτες», καθώς και τους αντίστοιχους αναλυτικούς λογαριασμούς. και
- Ποιο είναι το ύψος των πιστώσεων σε κάθε πελάτη, που καλύπτονται με γραμμάτια ή φορτωτικές. Την πληροφορία αυτή τη συλλέγουμε από αντίστοιχους λογαριασμούς, όπως «Γραμμάτια εισπρακτέα», «Γραμμάτια σε τράπεζες προς είσπραξη», «Φορτωτικές εισπρακτέες», κλπ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω σε ένα λογιστικό γραφείο, το οποίο είναι οργανωμένο με κλασικό σύστημα η καρτέλα ενός συγκεκριμένου πελάτη μας πληροφορεί μόνο για το ακάλυπτο χρεωστικό του υπόλοιπο, ενώ η επιχείρηση πρέπει να ξέρει:

- Ποιο είναι το ακάλυπτο χρεωστικό υπόλοιπο κάθε πελάτη.
- Πόση πίστωση έχει πάρει ο ίδιος πελάτης έναντι συναλλαγματικών ή φορτωτικών.
- Ποιες από αυτές τις συναλλαγματικές του πελάτη έχουν εξοφληθεί.
- Ποιο ακάλυπτο τιμολόγιο εξοφλείται με αποδοχή ή εκχώρηση από τον πελάτη συναλλαγματικής.
- Για πόσο διάστημα είναι ανεξόφλητος ο λογαριασμός του συγκεκριμένου πελάτη.

Ο λογαριασμός «Γραμμάτια εισπρακτέα» αναλύεται σύμφωνα με τους εισπρακτέους τίτλους των γραμματίων και όχι σε σχέση με τον υπόχρεο να πληρώσει το γραμμάτιο πελάτη ή οφειλέτη. Για να έχουμε, λοιπόν, ολοκληρωμένη πληροφορία για το συνολικό ύψος της πιστώσεως σε ένα πελάτη, μπορούμε να έχουμε ανοιχτό ένα λογαριασμό «έναντι γραμματίων ή συναλλαγματικών», και η καρτέλα του πελάτη αυτού να διαμορφωθεί ανάλογα. Η πληροφορία αυτή είναι αναγκαία για τον έλεγχο των πιστώσεων και τη διεξαγωγή της πιστωτικής πολιτικής της επιχειρήσεως.

Ταυτόχρονα όμως, για τον έλεγχο των λογιστικών καταχωρίσεων, τα υπόλοιπα των λογαριασμών των πελατών θα πρέπει να συμφωνούν με το υπόλοιπο του γενικού λογαριασμού «Πελάτες». Όπως είναι φυσικό, αν ακολουθήσουμε τα προαναφερθέντα θα πρέπει κάθε πελάτης να έχει δύο προσωπικούς λογαριασμούς. Ένα λογαριασμό που θα εμφανίζει το ακάλυπτο υπόλοιπο του, και έναν άλλο λογαριασμό, όπου θα παρακολουθούνται οι κινήσεις του σε γραμμάτια.

Μπορεί όμως, ένας λογαριασμός του πελάτη να αναλύεται σε στήλες, που να εμφανίζουν την ακάλυπτη χρέωση και την αντίστοιχη πίστωσή του, καθώς και κάθε χρέωση (ή και πίστωση), που ανταποκρίνεται σε αποδοχή (ή εξόφληση) συναλλαγματικής.

Όσον αφορά την πληροφορία: «Ποιο τιμολόγιο πώλησης αφορά σε κάθε πληρωμή ή αποδοχή συναλλαγματικής από μέρους του πελάτη», αυτό επιτυγχάνεται με το δικαιολογητικό ή τη αιτιολογία, κάθε καταχωρίσεως στο λογαριασμό του συγκεκριμένου πελάτη.

Τέλος, η πληροφορία σχετικά με το χρονικό διάστημα, που ένας λογαριασμός πελάτη μένει ανοικτός (ανεξόφλητος), προκύπτει από τις αντίστοιχες ημερομηνίες χρεώσεως και πιστώσεως στους συγκεκριμένους λογαριασμούς.

Ο έλεγχος αυτός γίνεται σε συσχετισμό με τους όρους, σύμφωνα με τους οποίους κάθε πιστωτής – πελάτης άρχισε και προχώρησε στις πιστωτικές συναλλαγές του με την επιχείρηση. Έτσι ο έλεγχος είναι άμεσα δυνατός, ώστε αν υποθέσουμε ότι ο πελάτης «Α» έκανε μια νέα παραγγελία και ζήτησε πίστωση, η παραγγελία να μην εκτελείται, αν το υπόλοιπο του λογαριασμού του δεν είναι σύμφωνα με τους όρους συναλλαγών του με την επιχείρηση. Αυτός ο έλεγχος γίνεται συνήθως από ένα ειδικό τμήμα ελέγχου πιστώσεων. Το ίδιο αυτό τμήμα, συνήθως παρακολουθεί και την κανονική διαδικασία των εισπράξεων από τους πελάτες.

Επειδή τόσο η εκτέλεση των παραγγελιών, όσο και η είσπραξη των απαιτήσεων επηρεάζουν τις σχέσεις της επιχειρήσεως με την πελατεία της, υποστηρίζεται ότι το τμήμα ελέγχου πιστώσεων πρέπει να είναι ένα τμήμα της Διευθύνσεως Πωλήσεων. Η αντίθετη άποψη όμως υποστηρίζει, ότι, επειδή οι Διευθύνσεις Πωλήσεων ενδιαφέρονται να διατηρήσουν και να αυξήσουν την πελατεία και δεν αντιμετωπίζουν ή δεν ασχολούνται άμεσα με τα προβλήματα χρηματοδοτήσεως και ρευστότητας της επιχειρήσεως, είναι μάλλον αναγκαίο το τμήμα ελέγχου πιστώσεων να αποτελεί τμήμα του Λογιστηρίου.

5.3 Λογαριασμός 31. «Γραμμάτια Εισπρακτέα»

Στους υπολογαριασμούς του 31 παρακολουθούνται οι απαιτήσεις κατά τρίτων που είναι ενσωματωμένες σε τίτλους συναλλαγματικών ή γραμματίων «εις διαταγή».

Αναλυτικότερα, τα γραμμάτια εισπρακτέα σε ευρώ καταχωρούνται στο λογαριασμό 31.00 «Γραμμάτια στο Χαρτοφυλάκιο». Όσα από τα γραμμάτια αυτά μεταβιβάζονται στις τράπεζες για είσπραξη ή σε εγγύηση, μεταφέρονται από το λογαριασμό 31.00 στη χρέωση των λογαριασμών 31.01 «Γραμμάτια στις Τράπεζες για είσπραξη» ή 31.02 «Γραμμάτια στις Τράπεζες σε εγγύηση». Αντίστοιχα, στο λογαριασμό 31.03 «Γραμμάτια σε καθυστέρηση» παρακολουθούνται οι απαιτήσεις

κατά αποδεκτών γραμματίων εισπρακτέων, τα οποία δεν εξοφλούνται κατά την ημερομηνία λήξης τους και παραμένουν απλήρωτα στα χέρια της επιχείρησης.

Σε περίπτωση που οι απαιτήσεις του λογαριασμού 31.03 (ή 31.10) μετατρέπονται σε επισφαλείς ή επίδικες, μεταφέρονται στους λογαριασμούς 30.97 ή 33.97, όταν πρόκειται για επισφαλείς, ή στους λογαριασμούς 30.99 ή 33.99, όταν πρόκειται για επίδικες.

Στους λογαριασμούς 31.04 «Γραμμάτια μεταβιβασμένα σε τρίτους» και 31.05 «γραμμάτια προεξοφλημένα» είναι δυνατό να παρακολουθούνται, ανάλογα με την περίπτωση, τα γραμμάτια εισπρακτέα, τα οποία μεταβιβάζονται σε τρίτους π.χ. προμηθευτές, με χρέωση του προσωπικού λογαριασμού του τρίτου, ή προεξοφλούνται, με χρέωση του οικείου υπολογαριασμού 38. «Χρηματικών διαθεσίμων», για το προϊόν της προεξόφλησης και του λογαριασμού 65.02 «Προεξοφλητικοί τόκοι και έξοδα Τραπεζών» για τους τόκους και τα έξοδα προεξόφλησης.

Τα μεταβιβασμένα σε τρίτους, καθώς και τα προεξοφλημένα γραμμάτια εισπρακτέα, στην περίπτωση που παρακολουθούνται στους λογαριασμούς 31.04 και 31.05, έπειτα από την πληρωμή τους ή, αν δεν υπάρχουν στοιχεία, αφού περάσει εύλογος χρόνος από τη λήξη τους, μεταφέρονται από τους λογαριασμούς αυτούς στην πίστωση του λογαριασμού 31.00.

Σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν παρακολουθεί τα μεταβιβασμένα σε τρίτους και τα προεξοφλημένα γραμμάτια εισπρακτέα με τους λογαριασμούς 31.04 και 31.05, αλλά με τη μεταβίβαση ή προεξόφλησή τους πιστώνει απευθείας το λογαριασμό 31.00, είναι υποχρεωμένη να παρακολουθεί τα γραμμάτια αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΠΕΛΑΤΕΣ

6.1 Ασφαλείς, Επισφαλείς & Ανεπίδεκτοι Είσπραξης Πελάτες

Στο τέλος της χρήσης, για να είναι ακριβής και αληθής ο Ισολογισμός, σύμφωνα με τις αρχές της λογιστικής, το λογιστήριο της επιχείρησης εξετάζει ένα – ένα πελάτη χωριστά και ερευνά, εάν με τις πληροφορίες, που έχει συγκεντρώσει, υπάρχει πιθανότητα να επιστρέψει ολόκληρο το ποσό, που οφείλει ή όχι ή μέρος μόνον αυτού. Έτσι κατατάσσει τους πελάτες σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Ασφαλείς πελάτες: καλούνται οι πελάτες εκείνοι, οι οποίοι οπωσδήποτε θα καταβάλουν το οφειλόμενο ποσό στο ακέραιο. Για τους πελάτες αυτούς καμιά εγγραφή δεν γίνεται στο τέλος της χρήσης.
- Επισφαλείς πελάτες: καλούνται εκείνοι, για τους οποίους αμφιβάλλει η επιχείρηση, εάν θα καταβάλουν ολόκληρο το οφειλόμενο ποσό. Γι' αυτούς η επιχείρηση με βάση διάφορα στοιχεία και πληροφορίες (από εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο), που έχει, υπολογίζει ένα ποσό αποσβέσεων στις εκατό. Το ποσοστό αυτό καλείται ποσοστό απόσβεσης επισφαλών πελατών. Ο λογαριασμός επισφαλείς πελάτες είναι προσωπικός λογαριασμός, όπως και ο λογαριασμός πελάτες και μάλιστα περιληπτικός, γιατί αναλύεται στους προσωπικούς λογαριασμούς των επισφαλών πελατών. Οι επισφαλείς πελάτες παρακολουθούνται σήμερα με καρτέλες, που τοποθετούνται κατά απόλυτη αλφαβητική σειρά των επωνύμων σε ιδιαίτερη καρτελοθήκη, την καρτελοθήκη των επισφαλών πελατών, η οποία αντικαθιστά το ιδιαίτερο βιβλίο, το «Αναλυτικό Καθολικό Επισφαλών Πελατών». Η ζημιά που δημιουργείται καταχωρείται στο λογαριασμό «Ζημίες επισφαλών πελατών» είναι αποτελεσματικός και θα μεταφερθεί στον αποτελέσματα χρήσης, για να μειώσει τα κέρδη κατά τη

ζημία και από εκεί στο κεφάλαιο. Ένας άλλος λογαριασμός που χρησιμοποιούμε στις εγγραφές μας είναι ο λογαριασμός «Αποσβεσθέντες επισφαλείς πελάτες», ο οποίος είναι αντίθετος λογαριασμός του επισφαλείς πελάτες. Αντί δηλαδή να πιστωθεί ο λογαριασμός επισφαλείς πελάτες, πιστώθηκε ένας άλλος λογαριασμός αντίθετος αυτού, ο λογαριασμός αποσβεσθέντες επισφαλείς πελάτες. Εγινε συνεπώς εδώ έμμεση απόσβεση. Αυτό γίνεται πάντοτε στους επισφαλείς πελάτες, γιατί υπάρχει πιθανότητα ο επισφαλής πελάτης να μας επιστρέψει ολόκληρο το ποσό, που οφείλει. Πρέπει συνεπώς ο λογαριασμός επισφαλείς πελάτες και κυρίως η καρτέλα του επισφαλούς πελάτη να δείχνει με το χρεωστικό του υπόλοιπο ολόκληρο το ποσό, που οφείλει. Επειδή όμως ο Ισολογισμός πρέπει να είναι ακριβής και αληθής, δημιουργούμε έναν αντίθετο λογαριασμό, τον «Αποσβεσθέντες επισφαλείς πελάτες», ο οποίος θα εμφανιστεί στον Ισολογισμό είτε σαν προσθετικό στοιχείο του Παθητικού, είτε σαν αφαιρετικό στοιχείο του Ενεργητικού. Με το πιστωτικό του δε υπόλοιπο θα δείχνει όλες τις αποσβέσεις, που έχουν γίνει μέχρι τώρα για τους επισφαλείς πελάτες. Ο λογαριασμός έσοδα από εισπράξεις αποσβεσθεισών απαιτήσεων που χρησιμοποιείται όταν ο πελάτης μας, μας εξοφλήσει τα χρωστούμενα, είναι αποτελεσματικός και θα μεταφερθεί στον Αποτελέσματα χρήσης, για να αυξήσει τα κέρδη κατά το ποσό, που είχαν ελαττωθεί κατά την προηγούμενη χρήση, αφού εισπράχτηκε ολόκληρη η απαίτηση. Ο λογαριασμός «Αποσβεσθέντες επισφαλείς πελάτες» παρουσιάζεται και με τους τίτλους: «Προβλέψεις για επισφαλείς πελάτες» ή «Κρατήσεις για επισφαλείς πελάτες» ή «Αποθεματικό για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων». Οι τίτλοι αυτοί δεν είναι και τόσο επιτυχείς, γιατί δεν αποδίδουν την πραγματική έννοια του λογαριασμού. Οι εγγραφές που πρέπει να γίνουν γι' αυτήν την κατηγορία πελατών θα παρουσιαστούν στην αμέσως επόμενη παράγραφο.

- **Πελάτες ανεπίδεκτοι είσπραξης:** Χαρακτηρίζονται εκείνοι, για τους οποίους δεν υπάρχει πιθανότητα να μας καταβάλουν τίποτε, είτε γιατί πτώχευσαν, είτε γιατί εξαφανίστηκαν κ.λπ. Όταν ένας πελάτης χαρακτηρίζεται ως ανεπίδεκτος είσπραξης, πρέπει η επιχείρηση να μην προβαίνει στην απόσβεση ολόκληρης της απαίτησής του και να μηδενίζει την καρτέλα του, οπότε οφείλει να τη θέσει στο αρχείο, αλλά να αφήσει

ένα υποτυπώδες μέρος της απαίτησης, για να τον ενθυμείται έχοντας την καρτέλα του σε ενέργεια κι όχι στο αρχείο, γιατί υπάρχει πιθανότητα ο πελάτης αυτός να εμφανιστεί και να ζητήσει να εξοφλήσει το χρέος του στο ολόκληρο ή ένα μέρος. Εάν έχει αποσβεσθεί εντελώς, η καρτέλα του θα βρίσκεται στο αρχείο και δεν θα μπορούσαμε να τον βρούμε. Εάν όμως παρουσιάζεται συνεχώς χρεωμένος, η καρτέλα του θα βρίσκεται σε ενέργεια και θα τη βρούμε αμέσως, οπότε ερευνώντας την προσεκτικά θα προσδιορίσουμε εύκολα ολόκληρο το ποσό, που όφειλε αρχικά, το οποίο αποσβέσαμε και το οποίο θα ζητήσουμε. Και εδώ ο λογαριασμός «Πελάτες ανεπίδεκτοι εισπραξής», που χρησιμοποιείται, είναι προσωπικός λογαριασμός και μάλιστα περιληπτικός, γιατί αναλύεται στους επί μέρους πελάτες, που αναγράφονται στο αναλυτικό καθολικό πελατών ανεπίδεκτης εισπραξής ή στις καρτέλες της καρτελοθήκης των πελατών ανεπίδεκτης εισπραξής. Εμφανίζεται δε στον Ισολογισμό και μάλιστα στο Ενεργητικό σκέλος με ελάχιστο πάντοτε ποσό. Ο λογαριασμός «Ζημίες από πελάτες ανεπίδεκτης εισπραξής» που χρησιμοποιείται κατά τη διεξαγωγή των εγγραφών είναι αποτελεσματικός και μεταφέρεται στον αποτελέσματα χρήσης και από εκεί στο κεφάλαιο.

Από φορολογική άποψη ο Ισολογισμός είναι διαφορετικός. Ο οικονομικός έφορος τις ζημίες από επισφαλείς πελάτες και από πελάτες ανεπίδεκτης εισπραξής δεν τις αφαιρεί από τα καθαρά κέρδη παρά μόνο, όταν εμφανίζονται «με οριστικές εγγραφές», καθώς όταν μπορέσει η επιχείρηση να αποδείξει ότι επιδίωξε με όλα τα ένδικα μέσα την εισπραξή τους, όπως αναγκαστική εκποίηση ακίνητης περιουσίας, προσωποκράτηση κ.λπ. και δεν κατόρθωσε να εισπράξει. Σε περίπτωση που αυτό δεν συμβαίνει, οι ζημίες αυτές δεν μειώνουν τα κέρδη της επιχείρησης, αλλά παρουσιάζονται ως **λογιστικές διαφορές** και φορολογούνται κανονικά. Συνεπώς, μπορεί να υπάρχει διαφορά μεταξύ του Ισολογισμού της Επιχείρησης που συντάσσεται από την ίδια και του φορολογικού Ισολογισμού όπως αυτός συντάσσεται από τον οικονομικό έφορο, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία. Και για αυτήν την περίπτωση παρουσιάζονται στην επόμενη παράγραφο οι σχετικές εγγραφές.

6.2 Εγγραφές Τακτοποίησης Επισφαλών & Ανεπίδεκτων προς

Είσπραξη Πελατών

Όταν μια επιχείρηση θέλει να χαρακτηρίσει έναν ασφαλή πελάτη της επισφαλή πελάτη, γιατί οι πληροφορίες που έχει γι' αυτόν τον πελάτη την κάνουν να αμφιβάλλει για το αν θα εισπράξει ολόκληρο το ποσό, η εγγραφή που πρέπει να κάνει είναι η ακόλουθη:

Χρέωση: 30.97 Επισφαλείς Πελάτες

Πίστωση: 30.00 Πελάτες

-----Καταλογισμός Επισφαλούς Πελάτη-----

Η εγγραφή αυτή γίνεται με το ποσό της πρόβλεψης που επιθυμεί να του καταλογίσει η επιχείρηση.

Στη συνέχεια η εταιρεία οφείλει να καταλογίσει τη ζημιά που δημιουργείται και η οποία πρέπει να αποσβεσθεί. Η εγγραφή είναι η ακόλουθη:

Χρέωση: Ζημίες Επισφαλών Πελατών

Πίστωση: Αποσβεσθέντες Επισφαλείς Πελάτες

Σε περίπτωση που πελάτης που έχουμε από προηγούμενες χρήσεις χαρακτηρίσει ως επισφαλή αποφασίσει να μας εξοφλήσει το χρωστούμενο ποσό στο ολόκληρο ενώ εμείς τον έχουμε αποσβέσει διενεργούμε την ακόλουθη εγγραφή:

Χρέωση: Ταμείο

Χρέωση: Αποσβεσθέντες Επισφαλείς Πελάτες

Πίστωση: Επισφαλείς Πελάτες

Πίστωση: Έσοδα από Εισπράξεις Αποσβεσθεισών Απαιτήσεων

-----Είσπραξη Απαιτήσης που είχε Αποσβεσθεί-----

Η ίδια εγγραφή γίνεται και όταν ο επισφαλής μας πελάτης αποφασίσει να εξοφλήσει ένα μόνο μέρος της οφειλής του. Απλά αλλάζουν τα ποσά των χρεώσεων και πιστώσεων καθώς και η αιτιολογία «Είσπραξη Απαιτήσης που είχε αποσβεσθεί κατά ένα μέρος».

Όσον αφορά τους ασφαλείς πελάτες που χαρακτηρίζονται πελάτες ανεπίδεκτοι προς είσπραξη, λόγω της μικρής οφειλής με την οποία τους αφήνουμε ανοιχτούς, κάνουμε τις ακόλουθες εγγραφές:

Χρέωση: Πελάτες ανεπίδεκτοι προς είσπραξη

Πίστωση: Πελάτες

-----Χαρακτηρισμός Πελάτη σε Ανεπίδεκτο προς Είσπραξη-----

Χρέωση: Ζημιές από πελάτες ανεπίδεκτης είσπραξης

Πίστωση: Πελάτες ανεπίδεκτης είσπραξης

-----Καταλογισμός Ζημιάς Πελάτη Ανεπίδεκτης Είσπραξης-----

6.3 Επισφαλείς Πελάτες & Ζημιές Επισφαλών Πελατών

Οι συναλλακτικές σχέσεις μεταξύ της επιχείρησης και των πελατών – χρεωστών της αναπτύσσονται συνήθως πάνω σε πιστωτική βάση. Αυτό έχει τις ακόλουθες συνέπειες:

- Αναστολή εξοφλήσεως του σχετικού λογαριασμού, από τον πιστούχο – πελάτη, και
- κίνδυνο της επιχειρήσεως (αβεβαιότητα), όσον αφορά στην είσπραξη της σχετικής απαιτήσεως.

Βάση στατιστικών δεδομένων όσο αυξάνεται ο κύκλος των πιστούχων – πελατών, για δεδομένο ύψος συνολικής αξίας πιστώσεων, τόσο αυξάνονται και οι πιθανές περιπτώσεις ασυνέπειας, ως προς την εξόφληση των υποχρεώσεων ορισμένων από αυτούς. Για την καλύτερη κατανόηση της παραπάνω πρότασης ας υποθέσουμε ότι έχουμε μια επιχείρηση, της οποίας το σύνολο των πιστώσεων που διατεθειμένη να παραχωρήσει στους πελάτες της, είναι 1.000.000,00€. Αν οι πιστούχοι πελάτες είναι δέκα (συγκριτικά λίγοι), τότε κάθε περίπτωση ασυνέπειας (ως προς την εξόφληση) από την πλευρά των πελατών θα είχε σοβαρότερες οικονομικές επιπτώσεις, αφού η μέση πίστωση σε κάθε πελάτη θα είναι ανώτερη από ό,τι θα ήταν, αν ο αριθμός των πελατών (για το ίδιο ποσό πιστώσεων) ήταν έστω

εκατό. Όσο περισσότεροι είναι οι πιστούχοι τόσο μικρότερη είναι η μέση πίστωση σε αξία ανά πελάτη. Αποτέλεσμα αυτού είναι να μειωθεί η απώλεια της επιχείρησης. Ο κίνδυνος της απώλειας ερμηνεύεται σαν πιθανή συνθήκη, που ένας πιστούχος – πελάτης δεν εξοφλεί την υποχρέωσή του, οπότε και η σχετική απώλεια (αν επέλθει ο κίνδυνος) θα είναι συγκριτικά μεγαλύτερη ή μικρότερη, ανάλογα με τη σύνθεση της πελατείας και τις απαιτήσεις της επιχειρήσεως. Η πραγματοποίηση του κινδύνου θα έχει σαν συνέπεια να χάσει η επιχείρηση το ποσό της απαιτήσεως, άρα να υποστεί ζημία.

Όπως προαναφέρθηκε, ο πελάτης, που είναι αβέβαιο αν θα εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του προς την επιχείρηση, χαρακτηρίζεται σαν «επισημασμένος», η δε σχετική ζημία εξειδικεύεται ως «Ζημία από επισημασμένες απαιτήσεις» ή «Απώλειες επισημασμένων απαιτήσεων».

Σε περίπτωση που γνωρίζουμε με κάποιο τρόπο ότι ένα μέρος μιας απαίτησης σίγουρα δεν θα εισπραχθεί τότε χαρακτηρίζουμε μόνο ως προς αυτό την απαίτηση αυτή ως επισημασμένη, και όχι στο ολόκληρο. Εξάλλου το ύψος των επισημασμένων απαιτήσεων είναι ενδεχόμενο να εισπραχθεί στο σύνολό του ή και μερικώς, στην περίπτωση που τελικά ο υπόχρεος μπορέσει να πληρώσει την οφειλή του. Έτσι η ζημία από μια επισημασμένη απαίτηση μπορεί να είναι ίση ή μικρότερη από την αντίστοιχη υποχρέωση του πελάτη ή ακόμα και μηδενική, αν τελικά ο πελάτης εξοφλήσει. Με διαφορετικά λόγια το ύψος της ζημίας από τη μη είσπραξη μιας απαιτήσεως δεν μπορεί να είναι ανώτερο από την ίδια την απαίτηση.

Επειδή η απώλεια απαιτήσεων αποτελεί ζημία, η λογιστική διαπίστωση της απώλειας αυτής θα πρέπει να γίνεται στο χρονικό σημείο, που γίνεται η λογιστική διαπίστωση του εισοδήματος, με το οποίο συσχετίζεται. Αλλά το εισόδημα διαπιστώνεται λογιστικά στο τέλος της περιόδου, στην οποία αναφέρεται (συνήθως στο τέλος της χρήσεως). Με την ίδια λογική, και η ζημία από επισημασμένες απαιτήσεις, διαπιστώνεται λογιστικά στο τέλος της περιόδου και συσχετίζεται με το αντίστοιχο εισόδημα.

Η λογιστική διαπίστωση αυτής της ζημίας αποδίνεται σαν απόσβεση των επισημασμένων απαιτήσεων και καταχωρείται συνήθως σε αντίθετο λογαριασμό με τίτλο «Επισημασμένες απαιτήσεις αποσβεσθείσες».

Είναι συνεπώς δυνατό μια επιχείρηση, που πραγματοποιεί πιστωτικές πωλήσεις, να εμφανίζει τα ακόλουθα μεγέθη σχετικά με τις απαιτήσεις έναντι των πελατών της:

- Απαιτήσεις από πελάτες,
- Επισφαλείς απαιτήσεις, που αποτελούν ένα μέγεθος, που αναφέρεται σε απαιτήσεις αβέβαιες για το αν εισπραχθούν. Άρα το σχετικό ποσό πρέπει να διαχωρίζεται και να αφαιρείται από τις πρώτες, δηλαδή από τις απαιτήσεις βεβαίας εισπράξεως.
- Απώλειες από τη μη είσπραξη επισφαλών απαιτήσεων.

Οι απώλειες αυτές εκφράζονται στο διπλογραφικό σύστημα σαν:

- Ζημία, που πρέπει να αφαιρείται από το αντίστοιχο ακαθάριστο εισόδημα και
- Μείωση του ύψους των επισφαλών απαιτήσεων, που πρέπει να αφαιρούνται από τον αντίστοιχο λογαριασμό «Επισφαλείς πελάτες».

Η δεύτερη αυτή αφαίρεση μπορεί να γίνεται είτε άμεσα, πιστώνοντας το λογαριασμό «Επισφαλείς απαιτήσεις», είτε έμμεσα, πιστώνοντας έναν αντίθετο λογαριασμό του προηγούμενου, με τίτλο «Επισφαλείς απαιτήσεις αποσβεσθείσες». Ο σκοπός για τον οποίο σχηματίζεται ο λογαριασμός «Επισφαλείς απαιτήσεις» καθώς και ο λογαριασμός «Επισφαλείς απαιτήσεις αποσβεσθείσες», είναι ευνόητος και συγκεκριμένα είναι η παροχή της σχετικής πληροφορίας και η δημιουργία συνθηκών συστηματικής και εντατικής παρακολουθήσεως της πορείας των απαιτήσεων αυτής της μορφής.

Από φορολογική άποψη, προκειμένου μια επιχείρηση να αποσβέσει έναν επισφαλή πελάτη, είτε στο σύνολο είτε μερικώς, και να μειώσει αντίστοιχα το φορολογητέο εισόδημα, πρέπει:

- Να έχει αντικειμενικά αποδειχθεί η αδυναμία πληρωμής. Αυτή αποδεικνύεται μετά την εξάντληση όλων των ένδικων μέσων για την είσπραξη μιας απαιτήσεως, και
- Να κάνει όλες τις αναγκαίες λογιστικές εγγραφές, από τις οποίες θα προκύπτει το γεγονός της σχετικής απώλειας.

6.4 Λογιστικός Χειρισμός των Επισφαλών Πελατών

Για να δείξουμε λογιστικά όσα περιγράφηκαν στην προηγούμενη παράγραφο θα πρέπει να ακολουθήσουμε τα παρακάτω στάδια όπως αυτά παρουσιάζονται.

Στάδια διαδικασίας	Κινούμενοι λογαριασμοί
1. Χαρακτηρισμός σαν επισφαλών των απαιτήσεων ορισμένων πελατών	1. Χρεώνεται ο λογαριασμός «Επισφαλείς πελάτες» με πίστωση του λογαριασμού «Πελάτες».
2. Διαπίστωση της αφερεγγυότητας επισφαλούς πελάτη, προσδιορισμός της ζημίας και μείωση της απαιτήσεως	2. Η λογιστική απόδοση της σχετικής απώλειας γίνεται με χρέωση του αποτελεσματικού λογαριασμού «Ζημίες επισφαλών πελατών» και πίστωση του λογαριασμού «Επισφαλείς πελάτες» (αν ακολουθείται η άμεση μέθοδος) ή με πίστωση αντίθετου λογαριασμού «Επισφαλείς πελάτες αποσβεσθέντες», αν ακολουθείται η έμμεση μέθοδος αποσβέσεως των επισφαλών απαιτήσεων.
3. Προσαρμογή των αποτελεσμάτων της περιόδου (χρήσεως) αναφοράς	3. Χρεώνεται ο λογαριασμός «Κέρδη και ζημίες» ή «Αποτελέσματα χρήσεως» και πιστώνεται ο λογαριασμός «Ζημίες επισφαλών πελατών».
4. Προσαρμογή του υπόλοιπου του λογαριασμού «Επισφαλείς πελάτες»	4. Χρεώνεται ο αντίθετος λογαριασμός «Επισφαλείς πελάτες αποσβεσθέντες», με πίστωση του κύριου λογαριασμού «Επισφαλείς πελάτες».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ

7.1 Σχηματισμός Πρόβλεψης για Απόσβεση Επισφαλών Απαιτήσεων

Ένα από τα ζητήματα το οποίο διαχρονικά απασχολεί τον επιχειρηματικό κόσμο είναι αυτό των εκπιπόμενων δαπανών. Στις εκπιπόμενες δαπάνες ανήκουν και οι επισφαλείς απαιτήσεις. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3296/2004 καθιερώθηκε από τις 01/01/2005, ο σχηματισμός πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις. Ο σχηματισμός της πρόβλεψης αυτής αναγνωρίζεται φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα.

Ειδικότερα σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος και το άρθρο 31§1,περ. θ, η πρόβλεψη υπολογίζεται σε ποσοστό 0,5% επί της αναγραφόμενης καθαρής αξίας (χωρίς Φ.Π.Α.) στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών προς επιτηδευματίες εσωτερικού και εξωτερικού. Για τον υπολογισμό της ανωτέρω πρόβλεψης αφαιρούνται και δεν λαμβάνονται υπόψη:

- οι επιστροφές ή εκπτώσεις που προκύπτουν από τα βιβλία,
- τα έσοδα που έχουν πραγματοποιηθεί από πωλήσεις ή παροχή υπηρεσιών προς το Δημόσιο, δήμους – κοινότητες, δημόσιες επιχειρήσεις, οργανισμούς ή επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και Ν.Π.Δ.Δ. λόγω της φερεγγυότητας των πελατών αυτών,
- ο ειδικός φόρος κατανάλωσης πετρελαιοειδών, ο φόρος κατανάλωσης καπνού και οι λοιποί φόροι που εμπεριέχονται στην τιμή πώλησης,
- τα έσοδα από λιανικές πωλήσεις ή παροχή υπηρεσιών προς ιδιώτες, έστω και αν αυτά έχουν πραγματοποιηθεί με πίστωση του τιμήματος,
- οι χονδρικές πωλήσεις για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί τιμολόγιο πώλησης, για παράδειγμα η πώληση επαγγελματικού αυτοκινήτου με συμβολαιογραφική πράξη.

Η έκπτωση της δαπάνης αυτής από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων εμφανίζεται στα τηρούμενα βιβλία των επιχειρήσεων στο λογαριασμό 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις». Η σχηματιζόμενη πρόβλεψη χρησιμοποιείται για την απόσβεση πελατών, οι οποίοι είναι ανεπίδεκτοι είσπραξης. Το ποσό της σχηματισθείσας πρόβλεψης για κάθε διαχειριστική χρήση, προστίθεται με το ποσό της πρόβλεψης που έγινε σε προγενέστερες διαχειριστικές χρήσεις και το σύνολο που εμφανίζεται στα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης, δεν μπορεί να υπερβεί το 30% του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «Πελάτες», όπως αυτό εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσης.

Πέραν της σχηματιζόμενης κατά τα ανωτέρω πρόβλεψης, κανένα άλλο ποσό δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, εκτός εάν το ποσό των πράγματι επισφαλών απαιτήσεων, για τις οποίες έχουν εξαντληθεί όλα τα ένδικα μέσα, είναι μεγαλύτερο εκείνου που προκύπτει από την εφαρμογή του αντίστοιχου ποσοστού πρόβλεψης (π.χ. πτώχευση πελάτη, χωρίς να υφίσταται πτωχευτική περιουσία για την ικανοποίηση της απαίτησης). Στην περίπτωση αυτή, το επιπλέον ποσό που δεν καλύπτεται από τη σχηματισθείσα πρόβλεψη, μπορεί να αποσβεσθεί στη διαχειριστική αυτή χρήση με οριστικές εγγραφές.

Η διαγραφή των ανεπίδεκτων εισπράξεως πελατών γίνεται με χρέωση του λογαριασμού 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» με πίστωση των λογαριασμών των απαιτήσεων όταν αυτές καταστούν ανεπίδεκτες εισπράξεως, όπως άλλωστε έχουμε προαναφέρει. Για τους πελάτες που διαγράφονται χωρίς να έχουν ασκηθεί ένδικα μέσα, η επιχείρηση υποχρεούται να γνωστοποιεί σε αυτούς, ότι διέγραψε την επισφαλή απαίτησή της, εφόσον το ποσό της επισφαλούς απαίτησης, ανά πελάτη, υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ. Επίσης, για τους πελάτες αυτούς που διαγράφονται χωρίς να ασκηθούν ένδικα μέσα, η επιχείρηση συντάσσει συγκεντρωτική κατάσταση με πλήρη στοιχεία για τον καθένα, στην οποία αναγράφονται το ονοματεπώνυμο ή η επωνυμία, το επάγγελμα, η διεύθυνση, η δημόσια οικονομική υπηρεσία και ο αριθμός φορολογικού μητρώου του πελάτη, καθώς και το διαγραφέν ποσό. Η πιο πάνω κατάσταση υποβάλλεται στην αρμόδια για τη φορολογία της επιχείρησης δημόσια οικονομική υπηρεσία. σε 3 αντίγραφα μέχρι την 30η Σεπτεμβρίου.

Περαιτέρω κρίνεται σκόπιμο στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι ο χαρακτηρισμός και η διαγραφή ορισμένων πελατών ως επισφαλών είναι θέμα που

κρίνεται από την επιχείρηση, με βάση τα στοιχεία και έγγραφα που έχει στη διάθεση της και δεν ερευνάται κατά το διενεργούμενο έλεγχο στην επιχείρηση εκ μέρους της Φορολογούσας Αρχής, αν πράγματι οι διαγραφέντες πελάτες είναι επισφαλείς ή όχι. Ωστόσο στην περίπτωση που κάποιος πελάτης κρίθηκε από την επιχείρηση ως επισφαλής και προέβη στη διαγραφή του και εν συνεχεία, το ποσό της απαίτησης του εισπραχθεί, η επιχείρηση έχει υποχρέωση να μεταφέρει το ποσό που εισέπραξε στα αποτελέσματα χρήσεως.

Το ποσό της πρόβλεψης που εμφανίζεται στο λογαριασμό «Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων», εκπίπτει και δεν υπόκειται σε φορολογία εισοδήματος, εκτός και αν στο τέλος κάθε πενταετίας, αρχής γενομένης από τη διαχειριστική περίοδο 2005 υφίσταται στον ως άνω λογαριασμό υπόλοιπο λόγω του γεγονότος ότι στο διάστημα της πενταετίας (2005 – 2009) τα ποσά των επισφαλών απαιτήσεων που διαγράφηκαν δεν κάλυψαν ολόκληρο το ποσό της σχηματισθείσας πρόβλεψης στο διάστημα αυτό. Επομένως εάν στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης 2009, υπάρξει υπόλοιπο ποσό πρόβλεψης, το ποσό αυτό μεταφέρεται στα ακαθάριστα έσοδα της επόμενης διαχειριστικής χρήσης, δηλαδή στη χρήση 2010, και φορολογείται με τις γενικές διατάξεις συναθροιζόμενο με τα λοιπά φορολογούμενα έσοδα της επιχείρησης.

Υπάρχουν και επιχειρήσεις που δικαιούνται να σχηματίσουν πρόβλεψη διαφορετική 1% αντί 0,5%. Αυτές είναι:

- σταθερής και κινητής τηλεφωνίας,
- ύδρευσης και αποχέτευσης,
- παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας,
- εκμετάλλευσης συνδρομητικών τηλεοπτικών σταθμών,
- διανομής και παροχής φυσικού αερίου¹³, και
- οι εμπορικές επιχειρήσεις που με λιανικές πωλήσεις επί πιστώσει συγκεκριμένων διαρκών καταναλωτικών αγαθών¹⁴.

Περαιτέρω οι τράπεζες επιτρέπεται να εκπίπτουν, αντί των ποσών των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων για τις οποίες έχουν γίνει οριστικές εγγραφές, ποσοστό στο ποσό του ετήσιου μέσου όρου των πραγματικών χορηγήσεων,

¹³ η πρόβλεψη υπολογίζεται επί της αξίας των αγαθών ή υπηρεσιών των εκδιδόμενων στοιχείων προς επιτηδεύματιες ή ιδιώτες, με εξαίρεση τις πωλήσεις προς το Δημόσιο, δήμους - κοινότητες, δημόσιες επιχειρήσεις, οργανισμούς ή επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και Ν.Π.Δ.Δ.

¹⁴ Η πρόβλεψη αυτή θα υπολογίζεται επί της αναγραφόμενης στις αποδείξεις λιανικής πώλησης αξίας, με την προϋπόθεση ότι στις αποδείξεις αυτές αναγράφεται διακεκριμένα το είδος, η ποσότητα και η αξία των συγκεκριμένων αγαθών.

όπως αυτό προκύπτει από τις μηνιαίες λογιστικές καταστάσεις τους. Στις χορηγήσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται τα δάνεια γενικά προς το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, τα δάνεια γενικά για τα οποία δόθηκε εγγύηση του Δημοσίου και οι καταθέσεις σε άλλες τράπεζες. Το πιο πάνω ποσοστό ορίζεται:

- Σε δύο τοις χιλίοις (2%0) για τις κτηματικές τράπεζες του Ν. 3221/1924 με εξαίρεση τις χορηγήσεις προς τις ξενοδοχειακές και τουριστικές επιχειρήσεις στις οποίες το ποσοστό ορίζεται σε ένα τοις εκατό (1%).
- Σε δύο τοις εκατό (2%) για τράπεζες επενδύσεων.
- Σε ένα τοις εκατό (1%) για τις άλλες τράπεζες.

7.2 Προβλέψεις για Απώλειες από Επισφαλείς Πελάτες

Εξετάζοντας με προσοχή το θέμα του χρόνου, στον οποίο αναφέρεται η απώλεια από τη μη είσπραξη μιας επισφαλούς απαιτήσεως, διαπιστώσουμε, ότι η απαίτηση που δεν εισπράττεται σε συγκεκριμένη περίοδο θεωρείται ότι είναι πώληση άλλης περιόδου. Συνεπώς, αν θέλουμε να είμαστε περισσότερο ορθολογικοί (βασική αρχή της λογιστικής), θα πρέπει να υιοθετήσουμε μια μέθοδο ώστε οι ζημιά από επισφαλείς απαιτήσεις να αναφέρεται στον πραγματικό χρόνο δημιουργίας ου αντίστοιχου εισοδήματος. Ένα εισόδημα δημιουργείται από την αντίστοιχη πώληση σε δεδομένο χρόνο. Από την πώληση αυτή δημιουργείται και η απαίτηση, αν βέβαια η πώληση είναι πιστωτική. Άρα οι ζημίες επισφαλών απαιτήσεων θα έπρεπε κανονικά και σύμφωνα και με την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων να εκπίπτονται από το φορολογητέο εισόδημα της χρήσεως, που έγινε η πώληση και σχηματίστηκε το εισόδημα.

Αυτό όμως πρακτικά δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Για το λόγο αυτό υποστηρίζεται, ότι είναι δυνατόν κάθε επιχείρηση να προσδιορίζει ένα ποσό, που να εκπίπτει από τα αποτελέσματα της χρήσεως, σαν πρόβλεψη για απώλειες, που θα προκύψουν από το γεγονός, ότι πραγματοποιήθηκαν πιστωτικές πωλήσεις κατά την περίοδο των προβλέψεων. Το ποσό αυτό, όταν προσδιοριστεί, θα μπορεί να αφαιρείται από τα αποτελέσματα χρήσεως σαν πιθανή απώλεια, ενώ θα πρέπει να εκφράζει αντίστοιχα την πιθανή μείωση του λογαριασμού «Επισφαλείς απαιτήσεις». Το ίδιο ποσό της προβλέψεως θα είναι σταθερό, εφόσον δεν μεταβάλλονται οι

προσδιοριστικοί του παράγοντες, δεν μεταβάλλονται δηλαδή οι συνθήκες που το καθορίζουν ή το υπαγορεύουν.

Με αυτή τη διαδικασία όμως θα πρέπει να αναθεωρήσουμε το χειρισμό των ζημιών, που προκαλούνται από τη μη είσπραξη μιας συγκεκριμένης απαιτήσεως, σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Στην περίπτωση αυτή η ζημία από τη μη είσπραξη απαιτήσεως πρέπει:

- Όταν διαπιστώνεται, να χρεώνεται ο λογαριασμός ζημίας και να μειώνεται ο λογαριασμός του επισφαλούς πελάτη.
- Στο τέλος της χρήσεως ο λογαριασμός της ζημίας θα συμψηφίζεται στο λογαριασμό προβλέψεων και όχι στα αποτελέσματα χρήσεως, αφού σ' αυτόν είχαν μεταφερθεί οι προβλέψεις.
- Αν στο τέλος της ίδιας χρήσεως πρέπει να αναθεωρηθεί το ύψος των προβλέψεων, αυτό θα γίνει σύμφωνα με την ίδια, την αρχική, διαδικασία της προβλέψεως.

Θα πρέπει να σημειώσουμε, ότι κατά την ελληνική φορολογική νομοθεσία δεν επιτρέπεται στις ιδιωτικές εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών κλπ. να εφαρμόζουν τη μέθοδο των προβλέψεων για απώλειες επισφαλών απαιτήσεων. Αντίθετα, επιτρέπεται στις εμπορικές τραπεζικές επιχειρήσεις να διαμορφώνουν προβλέψεις για απώλειες απαιτήσεων με βάση ποσοστό 1% πάνω στο μέσο ύψος των απαιτήσεών τους, που προέρχονται από πραγματικές χορηγήσεις.

Στις χορηγήσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται οι καταθέσεις Τραπεζών σε άλλες Τράπεζες ή χορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

7.3 Υπολογισμός των Προβλέψεων έναντι Επισφαλών Απαιτήσεων

Ο υπολογισμός των προβλέψεων για απώλειες από επισφαλείς απαιτήσεις, είναι δυνατό να βασίζεται σε διάφορες μεθόδους, που συνήθως ανταποκρίνονται στις ιδιομορφίες κάθε μιας επιχειρήσεως. Τρεις από αυτές είναι:

- Μέθοδος Στατικής Παρακολούθησης του Φαινομένου: Συγκεκριμένα, συγκεντρώνεται το ποσό των ετήσιων απωλειών από επισφαλείς απαιτήσεις για μια σειρά ετών και συσχετίζεται με τις πιστωτικές

πωλήσεις των αντίστοιχων περιόδων, ώστε να προκύψει ένα ποσοστό. Αν το ποσοστό αυτό είναι σταθερό, τότε θα ήταν δυνατό το ίδιο ποσοστό να εφαρμοστεί πάνω στις πιστωτικές πωλήσεις της περιόδου αναφοράς, ώστε να προκύψει το ποσό των προβλέψεων, που θα μας χρειαστεί για να καθορίσουμε το ύψος της αναγκαίας προσαρμογής του λογαριασμού προβλέψεων, στο τέλος της συγκεκριμένης χρήσεως. Αν το ποσοστό κυμαίνεται, τότε θα εφαρμόσουμε διάφορες στατιστικές διαδικασίες για τον υπολογισμό του μέσου όρου, ή θα πρέπει να εξετάσουμε τις αιτίες που προκαλούν τις διακυμάνσεις των ετήσιων ποσοστών και να εφαρμόσουμε, για την τρέχουσα χρήση, το ποσοστό εκείνο, που ανταποκρίνεται στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς.

- Μέθοδος της Ιεραρχήσεως όλων των Απαιτήσεων με βάση την Ηλικία τους: Σαν ηλικία απαιτήσεως θεωρούμε το χρόνο που έχει περάσει, από τότε που μια ή περισσότερες απαιτήσεις έχουν λήξει ενώ θα έπρεπε να έχουν εισπραχθεί. Σε κάθε ομάδα απαιτήσεων της ίδιας ηλικίας εφαρμόζεται ένα ποσοστό απώλειας πάνω στην εισπρακτέα αξία, ώστε να προκύψει ένα ποσό. Αθροίζουμε τα ποσά, που προκύπτουν για κάθε ομάδα ηλικίας και το άθροισμα αυτό θα αποτελεί το σύνολο των προβλέψεων έναντι επισφαλών απαιτήσεων για την τρέχουσα περίοδο. Στη συνέχεια γίνονται όλες οι λογιστικές διαδικασίες προσαρμογής των προβλέψεων.
- Εξατομικήυση της Έρευνας: Εδώ εξετάζεται η πιθανότητα εισπράξεως, είτε στο σύνολο είτε μερικώς, κάθε μιας χωριστά από τις απαιτήσεις, που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου που αναφερόμαστε, οπότε προκύπτει το ποσό, το οποίο είναι δυνατό να μην εισπραχθεί. Αυτό το ποσόν αποτελεί τη βάση για την προσαρμογή του λογαριασμού των προβλέψεων.

Συμπερασματικά να σχολιάσουμε ότι είναι δυνατό μια επιχείρηση να συγκρίνει το ύψος των προβλέψεων, που μπορεί να προκύψει, εφαρμόζοντας τις δύο ή και τις τρεις μεθόδους υπολογισμού και να επιλέξει το κατά την κρίση της περισσότερο πιθανό να προκύψει μέγεθος απωλειών από τις νέες πιστωτικές πωλήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

8.1 Αποσβέσεις Επισφαλών Απαιτήσεων

Ένα από τα βασικά θέματα της επιστήμης της λογιστικής είναι η αποσβέσεις παγίων στοιχείων. Σε αυτό ήρθε τώρα να προστεθούν και οι αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων.

Για να αναγνωριστούν φορολογικά οι επισφαλείς απαιτήσεις δηλαδή, για να επιτραπεί η φορολογική έκπτωση των απωλειών τους από τα ακαθάριστα έσοδα, θα έπρεπε η απώλεια – ζημία να ήταν εκκαθαρισμένη, να είχε γίνει «οριστική εγγραφή» όπως απαιτείται η φορολογική Νομοθεσία (άρθρο 35 Ν.Δ. 3323/55). Η νομοθεσία απαιτεί:

- Να καταχωρείται η επισφαλής απαίτηση ονομαστικά στην απογραφή
- Να έχουν γίνει οι σχετικές εγγραφές των αποσβέσεων στα βιβλία της επιχείρησης (Ημερολόγιο – Καθολικό – καρτέλες).
- Η οριστική εγγραφή να γίνει στο χρόνο που διαπιστώθηκε το επισφαλές της απαίτησης¹⁵. Απ' αυτό συνάγεται ότι η επιχείρηση δεν είχε δικαίωμα να διαγράψει την απαίτηση σε άλλη χρήση.
- Να υπάρχει αφερέγγυοτητα δικαιολογημένη¹⁶.

Στα γραμμάτια πρέπει να ερευνάται εάν υπάρχουν τριτεγγυητές ή οπισθογράφοι φερέγγυοι, οπότε δεν αναγνωρίζεται η έκπτωση της απώλειας, γιατί μπορούσε να εισπραχθεί η απαίτηση απ' αυτούς. Γενικά το βάρος της απόδειξης φέρει η επιχείρηση.

¹⁵ Είναι σημαντικό λοιπόν να γνωρίζουμε το χρόνο κήρυξης της πτώχευσης, το χρόνο της απόφασης επί δικαστικής επιδίωξης, το χρόνο της εξαφάνισης της αφάντου, ή της αναχώρησης στο εξωτερικό κλπ.

¹⁶ Έλλειψη περιουσίας ή ανεπαρκής περιουσία για κάλυψη της απαίτησης.

Δεν χρειάζεται δικαστική επιδίωξη της απαίτησης εάν το επισφαλές πιθανολογείτο από την όλη αφερεγγυότητα του οφειλέτη. Αξίζει να σημειώσουμε ότι:

- προσωρινή δέσμευση μιας απαίτησης δεν έκανε την απαίτηση επισφαλή
- η κήρυξη σε πτώχευση του οφειλέτη έκανε την απαίτηση επισφαλή
- απαίτηση που καλύπτονταν με εμπράγματα ασφάλεια δεν ήταν επισφαλής.

8.2 Ξένες Νομοθεσίες για τις Επισφαλείς Απαιτήσεις

Οι ξένες νομοθεσίες επιτρέπουν έκπτωση των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων και με κάποια κριτήρια δέχονται προβλέψεις για απώλειες από επισφαλείς πελάτες. Οι σχετικές μέθοδοι είναι τρεις:

- Μέθοδος ποσοστού επί των πωλήσεων (Percentage of sales method)
- Μέθοδος ηλικίας των απαιτήσεων (aging accounts receivable method),
- Μέθοδος ποσοστού επί των απαιτήσεων

8.3 Οι Ισχύουσες Διατάξεις από την 01/01/2005

Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων που τηρούν επαρκή και ακριβή βιβλία Β' και Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. εκπίπτουν τα ποσά των προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων. Ειδικότερα, καθιερώνεται ο σχηματισμός πρόβλεψης, η οποία αναγνωρίζεται φορολογικά για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα.

Το ποσοστό της πρόβλεψης, όπως έχει προαναφερθεί, υπολογίζεται σε ποσοστό 0,5% επί της αναγραφόμενης αξίας στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών, εσωτερικού ή εξωτερικού, προς επιτηδευματίες, μετά τις απαραίτητες μειώσεις που αναφέραμε.

Αντίθετα, για το σχηματισμό πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων από τις επιχειρήσεις που τηρούν πρόσθετα βιβλία, τους ελεύθερους επαγγελματίες, και τις επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων και οι οποίες, για τις υπηρεσίες που παρέχουν σε άλλους επιτηδευματίες, εκδίδουν Α.Π.Υ., θα λαμβάνονται υπόψη οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς επιτηδευματίες, έστω και αν για τις υπηρεσίες αυτές δεν έχουν

εκδοθεί τιμολόγια. Επίσης, διευκρινίζεται ότι επειδή ο Φ.Π.Α. με τον οποίο επιβαρύνονται οι πωλήσεις ή οι υπηρεσίες, δεν αποτελεί ακαθάριστο έσοδο της επιχείρησης, αυτός δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στην αξία των τιμολογίων επί της οποίας υπολογίζεται η πρόβλεψη.

Εξαιρέση προς το σχηματισμό προβλέψεων αποτελούν οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν για τη διάθεση των προϊόντων τους αντιπροσώπους, προς τους οποίους στέλνουν τα εμπορεύματά τους με δελτίο αποστολής και στη συνέχεια ακολουθεί η έκδοση εκκαθαρίσεων. Δεν δικαιούνται για τις πωλήσεις αυτές να ενεργούν πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων, αφού δεν εκδίδεται τιμολόγιο πώλησης, όπως ο νόμος ορίζει.

Εξαιρέση αποτελούν οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν για τη διάθεση των προϊόντων τους αντιπροσώπους, προς τους οποίους στέλνουν τα εμπορεύματά τους με δελτίο αποστολής και στη συνέχεια ακολουθεί η έκδοση εκκαθαρίσεων, δικαιούνται για τις πωλήσεις αυτές να ενεργούν πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι προκύπτει από οποιαδήποτε έγγραφη συμφωνία ότι οι επισφαλείς απαιτήσεις αφορούν τον εντολέα και όχι τον αντιπρόσωπο.

Ομοίως, υπολογίζεται πρόβλεψη με ποσοστό 1% επί της αναγραφόμενης στις αποδείξεις λιανικής πώλησης αξίας, η οποία προκύπτει από λιανικές πωλήσεις διαρκών καταναλωτικών αγαθών με πίστωση, με την προ υπόθεση ότι στις αποδείξεις αυτές αναγράφεται διακεκριμένα το είδος, η ποσότητα και η αξία των συγκεκριμένων αγαθών.

Τέλος να υπενθυμίσουμε ότι, το ποσό των προβλέψεων δεν μπορεί να υπερβεί το 30% του λογ. «Πελάτες». Το ποσό των ως άνω προβλέψεων για κάθε διαχειριστική χρήση, συναθροιζόμενο με το ποσό της πρόβλεψης που έγινε σε προγενέστερες διαχειριστικές χρήσεις και η οποία εμφανίζεται στα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσοστό 30% του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «Πελάτες», όπως αυτό εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσης.

Επίσης, δεν λαμβάνεται υπόψη το υπόλοιπο του λογαριασμού «Γραμμάτια εισπρακτέα», καθόσον ρητά στο νόμο αναφέρεται μόνο το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού «Πελάτες».

Η λογιστική εγγραφή που πρέπει να γίνει στα τηρούμενα βιβλία, για να παρασχεθεί η έκπτωση της δαπάνης αυτής από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων είναι:

Χρέωση: 83.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

Πίστωση: 44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

Πέραν της σχηματιζόμενης κατά τα ανωτέρω πρόβλεψης, κανένα άλλο ποσό δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, εκτός αν το ποσό των πράγματι επισφαλών απαιτήσεων, για τις οποίες έχουν εξαντληθεί όλα τα ένδικα μέσα, είναι μεγαλύτερο εκείνου που προκύπτει από την εφαρμογή του αντίστοιχου ποσοστού πρόβλεψης (πτώχευση του πελάτη και δεν υφίσταται πτωχευτική περιουσία για την ικανοποίηση της απαίτησης). Στην περίπτωση αυτή, το επιπλέον ποσό που δεν καλύπτεται από τη σχηματισθείσα πρόβλεψη, μπορεί να αποσβεσθεί στη διαχειριστική αυτή χρήση με οριστικές εγγραφές.

Είναι αυτονόητο ότι τα αναφερόμενα πιο πάνω αφορούν στην απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, που έχουν προέλθει από πελάτες μόνο, καθόσον ο υπολογισμός των αποσβέσεων υπολογίζεται επί της αξίας των εκδοθέντων τιμολογίων πωλήσεως. Αν υπάρχει ζημία από άλλη αιτία, αυτή θα εκπίπτει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31§1 περίπτ. η του Κ.Φ.Ε., εφόσον συνιστά απώλεια κεφαλαίου.

8.4 Οι Ισχύουσες Διατάξεις για τις Ανώνυμες Χρηματιστηριακές

Εταιρείες

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31§1 περ. θ' του Κ.Φ.Ε. για δαπάνες που πραγματοποιούνται από διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1.1.2006 και μετά παρέχεται η δυνατότητα και στις ανώνυμες χρηματιστηριακές εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών να σχηματίζουν πρόβλεψη για την απόσβεση των επισφαλών απαιτήσεών τους. Η πρόβλεψη αυτή υπολογίζεται με ποσοστό 0,5% επί της αξίας της προμήθειας που εισπράττουν και η οποία αναγράφεται στα πινακίδια που εκδίδουν,

ανεξάρτητα αν αυτό εκδίδονται προς επιτηδευματίες ή ιδιώτες. Επισημαίνεται ότι για μεταβιβάσεις μετοχών που γίνονται από το Δημόσιο, Ο.Τ.Α, Ν.Π.Δ.Δ., κοινωφελή ιδρύματα και λοιπό νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα δεν θα υπολογίζεται πρόβλεψη, καθόσον τα νομικά αυτά πρόσωπα δεν ανήκουν στους επιτηδευματίες ή ιδιώτες που θέτει ως προϋπόθεση ο νόμος. Επίσης, για τον υπολογισμό της πρόβλεψης θα πρέπει στα πινακίδια που εκδίδουν οι ανώνυμες χρηματιστηριακές εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών να αναγράφονται τα στοιχεία που ορίζονται από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ.

8.5 Οι Ισχύουσες Διατάξεις για τις Εταιρείες Πρακτορείας

Επιχειρηματικών Απαιτήσεων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31§1 περ. θ' του Κ.Φ.Ε., από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων εκπίπτουν τα ποσά των προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων. Τα ποσά αυτά υπολογίζονται με ποσοστό 0,5% επί της ανα- γραφόμενης αξίας στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών προς επιτηδευματίες μετά την αφαίρεση των οριζόμενων από τις ίδιες διατάξεις ποσών.

Πέραν της σχηματιζόμενης κατά τα ανωτέρω πρόβλεψης, κανένα άλλο ποσό δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων. Εξαιρετικά, αν σε κάποια διαχειριστική χρήση το ποσό των πράγματι επισφαλών απαιτήσεων, για τις οποίες έχουν εξαντληθεί όλα τα ένδικα μέσα, είναι μεγαλύτερο εκείνου που προκύπτει από την εφαρμογή του αντίστοιχου ποσοστού πρόβλεψης, το επιπλέον ποσό, που δεν καλύπτεται από τη σχηματισθείσα πρόβλεψη, μπορεί να αποσβεσθεί στη διαχειριστική αυτή χρήση με οριστικές εγγραφές.

8.6 Οι Ισχύουσες Διατάξεις για Επισφαλείς Απαιτήσεις από

01/01/2003 έως 31/12/2004

Οι επιχειρήσεις θα εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους τα ποσά των επισφαλών απαιτήσεων που έχουν αποσβεσθεί με οριστικές εγγραφές, ενώ με τις προϊσχύσασες διατάξεις οι επιχειρήσεις υπολόγιζαν και αφαιρούσαν προβλέψεις από

τα ακαθάριστα έσοδά τους, αδιάφορα αν είχαν ή όχι επισφαλείς απαιτήσεις. Τα παραπάνω ίσχυσαν για διαχειριστικές περιόδους που άρχισαν από την 1.1.2003 μέχρι 31.12.2004.

Επειδή πολλές επιχειρήσεις έχουν σχηματίσει ήδη προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων με βάση τις αντικατασταθείσες διατάξεις της περίπτωσης θ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του Κ.Φ.Ε. και εμφανίζουν το αναπόσβεστο αυτό υπόλοιπο των μη πραγματοποιηθεισών προβλέψεων στα βιβλία τους, γίνεται δεκτό ότι τα ποσά των αποδεδειγμένων επισφαλών απαιτήσεων που δικαιούνται να αφαιρέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα με βάση τις νέες διατάξεις, θα μεταφέρουν σε χρέωση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις», μέχρι πλήρους απόσβεσής τους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το παρόν σύγγραμμα παρουσίασε θεωρητικά και πρακτικά την εφαρμογή των αποσβέσεων επισφαλών απαιτήσεων. Ένα θέμα που απασχολεί τις επιχειρήσεις σε μεγάλο βαθμό για όλους εκείνους τους λόγους που αναλύθηκαν στις προηγούμενες σελίδες. Φτάνοντας στο τέλος αυτής της πτυχιακής εργασίας, συμπεραίνουμε ότι το θέμα που αναλύσαμε ήταν αρκετά πολύπλευρο και πλούσιο σε γνώσεις. Τα τελευταία χρόνια έχει βελτιωθεί η εργασία του λογιστή – φοροτέχνη, με αποτέλεσμα να μπορεί ο τελευταίος εύκολα να παρακολουθεί λογαριασμούς που φανερώνουν ιδιαιτερότητες όπως αυτούς που παρουσιάσαμε. Οι απαιτήσεις πάνω στη λογιστική αλλάζουν, και ο λογιστής πρέπει να ενημερώνεται συνεχώς και να προσαρμόζει την εργασία του αναλόγως.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους βοήθησαν να γίνει πράξη αυτή η πτυχιακή εργασία και ιδιαίτερος τον εισηγητή μου Μανιό Εμμανουήλ. Η βοήθεια του ήταν πολύτιμη για τη συλλογή όλων των απαραίτητων πληροφοριών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Χρηματοοικονομική Λογιστική, Κουκούλης Δ. – Στεφάνου Κ., εκδ. Β Γκιούρδας, Αθήνα 2004.
2. Παραδείγματα Εφαρμογής & Ανάλυσης του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, Δημήτριος Ι. Καραγιάννης, Θεσσαλονίκη 2008.
3. Ενιαία Λογιστική, Β. Σαρσέντης, εκδ. Σταμούλης, Αθήνα 1990
4. Σύγχρονη Χρηματοοικονομική Λογιστική, Μπαλής Θεοχάρης Α., εκδ. Σμπίλιας, 1997.
5. Γενικές Αρχές Λογιστικής, Σφακιανός Κ. Γρηγόρης, εκδ. INTERBOOKS, 1996.
6. Φορολογία Φυσικών & Νομικών Προσώπων, Δημήτρης Σταματόπουλος – Αντώνης Καραβοκύρης, εκδ. Elforin, Αθήνα 2005.